

ΤΕΙ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΕΟ –ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ -ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ
ΣΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ
ΣΟΥΛΙΟΥ

Ερευνήτρια Σπουδάστρια: Κυριακή Τσίρα

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Αργυροπούλου Φωτούλα

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2017

Την ιδιαίτερα εργασία την αφερώνω

στη οικογένεια μου

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Είναι υποχρέωση μου να ευχαριστήσω θερμά την επιβλέπουσα καθηγήτρια μου κα. Αργυροπούλου Φωτούλα για την πολύτιμη καθοδήγηση και υποστήριξη της.

Επιπλέον, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους υπαλλήλους του Δήμου Σουλίου για την βοήθεια που μου προσέφεραν καθώς και τους πολίτες του Δήμου που δέχθηκαν να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο για την έρευνα μου.

Περίληψη

Ο πολιτισμός μία έννοια μέσα στο χρόνο η οποία αλληλεπιδρά και επηρεάζεται από το εκάστοτε περιβάλλον της. Η οικονομία ως συστατικό μέρος αυτού του περιβάλλοντος επιδρά καθοριστικά προς αυτόν, και συνεπακόλουθα προς τους φορείς, τους θεσμούς του και τους πολιτιστικούς οργανισμούς. Ειδικότερα για τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ο πολιτισμός μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών, ως μοχλός αστικής και οικονομικής ανάπτυξης, ως «δημιουργός» ξεχωριστού χαρακτήρα και ταυτότητας της πόλης και ως παράγοντας κοινωνικής ένταξης, κοινωνικής συνοχής και αρμονικής συνύπαρξης και σε όλα αυτά κύρια επίδραση έχει η οικονομική κρίση που πλήττει την χώρα.

Η ανάπτυξη αναδεικνύεται σε στρατηγικό στόχο για την ανάπτυξη, σε διεθνές, εθνικό και τοπικό επίπεδο, ως ένα ενιαίο σύνολο δημόσιας πολιτικής, ανθρωποκεντρικού χαρακτήρα, το οποίο διασφαλίζει την οικονομική, κοινωνική, περιβαλλοντική και πολιτιστική ανάπτυξη προς όφελος του ατόμου, της κοινωνίας και του φυσικού περιβάλλοντος.

Στην παρούσα εργασία πρόκειται να γίνει αρχικά μια ανάλυση των βασικών εννοιών που σχετίζονται με τον ‘πολιτισμό’ και μια ερευνητική προσέγγιση του εν λόγω θέματος.

Λέξεις κλειδιά: πολιτισμός, οικονομική κρίση, πολιτιστικοί σύλλογοι, πολιτιστικός τουρισμός

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ευχαριστίες.....	2
Περίληψη.....	3
Περιεχόμενα.....	4
Εισαγωγή	5

Κεφάλαιο Πρώτο - Γενικά Περί Πολιτισμού

1.1 Έννοια, Ορισμοί, Θεωρητικό Πλαίσιο, Σημασία	7
1.2 Έννοια και Διαχείριση Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων	8
1.3 Πολιτιστικοί Οργανισμοί	10
1.4. Πολιτιστικός Τουρισμός.....	11
1.4.1 Χαρακτηριστικά Πολιτιστικού Τουρισμού	12
1.4.2 Πλεονεκτήματα Πολιτιστικού Τουρισμού	13
1.4.3 Η πορεία του πολιτιστικού τουρισμού στην Ευρώπη.....	14

Κεφάλαιο Δεύτερο - Ο Καλλικρατικός Δήμος Σουλίου

2.1 Ο Δήμος Σουλίου - Ιστορικό Συνένωσης (Καλλικράτης).....	18
2.2 Θέση και Ρόλος της Περιοχής στο Νομό και στην Περιφέρεια.....	21
2.3 Δομές Κοινωνικής Υποστήριξης	23
2.4 Υποδομές Εκπαίδευσης.....	23
2.5 Διοικητική Διάρθρωση Υπηρεσιών Δήμου Σουλίου.....	26

Κεφάλαιο Τρίτο - Ερευνητική Προσέγγιση

3.1 Μεθοδολογία έρευνας (Αντικείμενο – Στόχοι).....	30
3.2 Αποτελέσματα έρευνας.....	30
Συμπεράσματα – Προτάσεις	65
Βιβλιογραφία	67
Παράρτημα Ι.....	69

Εισαγωγή

Η παρούσα πτυχιακή εργασία με τίτλο «Η επίδραση της οικονομικής κρίσης στις πολιτιστικές δραστηριότητες του Δήμου Σουλίου» έχει σκοπό να αναδείξει την έννοια και την σημασία του πολιτισμού στους ΟΤΑ αλλά και τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίση στον τομέα του πολιτισμού.

Η μελέτη που πραγματοποιείται εντοπίζει και προσδιορίζει ένα παγκόσμιο φαινόμενο της εποχής μας «την οικονομική κρίση», που όπως μπορεί να διαπιστώσει κανείς βιωματικά, αφορά τον άνθρωπο. Μέσα σε αυτό το σύγχρονο περιβάλλον που διαμορφώνεται, καλείται ο άνθρωπος να προσαρμοστεί και να ανταπεξέλθει αποτελεσματικά, καθώς επίσης και οποιοσδήποτε άλλος θεσμός που ο ίδιος έχει δημιουργήσει.

Από την παρούσα εργασία διαφαίνεται η προσπάθεια της δημοτικής αρχής του Δήμου Σουλίου να συνδυάσει ποικίλους στόχους, όπως είναι η ισόρροπη οικονομική ανάπτυξη, η προστασία του περιβάλλοντος και η αξιοποίηση του πολιτιστικού κεφαλαίου, με σκοπό να αξιοποιήσει αποτελεσματικά τη δυναμική της βιώσιμης ανάπτυξης, μιας θεμελιώδους πολιτιστικής αλλαγής, η οποία διατρέχει όλους τους θεσμούς της κοινωνίας και επιβάλλει την προσαρμογή τους προς τις αρχές της.

Η εργασία χωρίζεται σε δύο κύρια μέρη. Στο θεωρητικό μέρος στο οποίο αναλύονται έννοιες σχετικά με τον πολιτισμό, των δραστηριοτήτων καθώς επίσης και μια παρουσίαση του Δήμου Σουλίου. Στο ερευνητικό μέρος πραγματοποιείται μέσω ερωτηματολογίου πρωτογενής έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην ευρύτερη περιοχή εντός των ορίων του Δήμου Σουλίου. Τέλος εξάγονται τα συμπεράσματα και οι προτάσεις από την μελέτη του συγκεκριμένου θέματος.

Κεφάλαιο Πρώτο

Η Έννοια του Πολιτισμού και η συνεισφορά της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Κεφάλαιο Πρώτο

Γενικά Περί Πολιτισμού

1.1 Έννοια, Ορισμοί, Θεωρητικό Πλαίσιο, Σημασία

Προκειμένου να αναλυθεί η έννοια του πολιτισμού κρίνεται απαραίτητο να προσδιοριστεί χρονολογικά η έννοια του «πολιτισμού». Σύμφωνα με την βιβλιογραφία στη Δυτική Ευρώπη τον 16ο αιώνα η λέξη «πολιτισμός» συσχετίζεται πολλές φορές με την λέξη «κουλτούρα», με την οποία άλλοτε είχε ομοιότητες, σαν ορισμός, και άλλοτε διέφερε ριζικά.

Η έννοια του πολιτισμού (και της κουλτούρας) εμφανίζεται στα μέσα του 18^{ου} αιώνα στη Δυτική Ευρώπη από τη λατινική λέξη πολίτης (civis) και από μια σειρά παραγώγων του. Οι Mennell & Rundell¹, (1998:7) αναφέρουν ότι η χρήση των εννοιών του 'πολιτισμού' μεταφέρθηκε μέχρι τον μεσαίωνα και παρατηρεί ότι υπάρχει μόνο ένα παράγωγο της λατινικής λέξης και αναφέρεται στον τρόπο ζωής. Μάλιστα την θεωρούν ως μια έννοια που αντιλαμβάνονταν όσο οι Ρωμαίοι και οι Έλληνες, για να διακρίνουν τους βάρβαρους από τους πολιτισμένους.

Από την εποχή εκείνη έως και σήμερα πολλοί ιστορικοί, μελετητές, αναλυτές έχουν ασχοληθεί με την έννοια του πολιτισμού. Ο Raymond² (1943:4), ορίζει τον πολιτισμό «σαν ένα τρόπο ζωής, ως το άθροισμα όλων των πτυχών μιας κοινωνίας». Ο Elias³ (1997: 26-27) αναφέρει ότι τον 18ο αιώνα στην Αγγλία και τη Γαλλία-εποχή του Διαφωτισμού- η έννοια πολιτισμός, σήμαινε «την υπερηφάνεια που οφείλεται στη σημασία κάθε έθνους για την πρόοδο της Δύσης και της ανθρωπότητας». Η έννοια του πολιτισμού στην σύγχρονη επικρατούσα κουλτούρα των δυτικών πολιτισμών, παρόλους αυτούς τους μετασχηματισμούς που έχουν παρατηρηθεί μέσα στο χρόνο, παραμένει μια ασαφής έννοια (Osborne⁴, 2006: 5-7) Από αυτούς τους

¹ Mennell, Stephen & Rundell, John (1998), *Classical Readings in Culture and Civilization*, Routledge

² Roebuck, Kevin (2011), *Crowdfunding: High-Impact Strategies - What You Need to Know: Definitions, Adoptions, Impact, Benefits, Maturity, Vendors*,

³ Elias, N. (1997). *Η Διαδικασία του Πολιτισμού*. (Θ. Λουπασάκης, Μτφρ.) (2η εκδ.). Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

⁴ Osborne, Roger (2006), *Civilization: A New History of the Western World*, New York: Pegasus Books LLC

παραπάνω ορισμούς είναι σαφές ότι η έννοια του πολιτισμού είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τον παράγοντα ‘άνθρωπο’.

Οι Γκαντζιάς και Κορρές⁵ (2011: 17), υποστηρίζουν ότι ο πολιτισμός μπορεί να οριστεί ως η «δυναμική αλληλεπίδραση του πολιτισμικού και του πολιτιστικού, που αντιστοιχεί σε συγκεκριμένες δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο, με αποτέλεσμα τη διαμόρφωση πολιτισμικών πλαισίων και την παραγωγή πολιτιστικών αγαθών».

Στην *Παγκόσμια Διάσκεψη Πολιτιστικής Πολιτικής* της UNESCO⁶ που πραγματοποιήθηκε στο Μεξικό στις 29.7.1982 ορίστηκε ότι ο Πολιτισμός αποτελείται «από ένα ολόκληρο σύστημα πνευματικών, υλικών, διανοητικών και συναισθηματικών στοιχείων που χαρακτηρίζουν μια κοινωνία ή μια κοινωνική ομάδα. Δεν περιλαμβάνει μόνο τις τέχνες και τα γράμματα, αλλά και τους τρόπους ζωής, τα θεμελιώδη δικαιώματα του ανθρώπου, τα συστήματα αξιών, τις παραδόσεις και τις πεποιθήσεις».

1.2 Έννοια και Διαχείριση Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων

Άλλη μια έννοια που είναι άρρηκτα συνυφασμένη με τον πολιτισμό είναι η πολιτιστική δραστηριότητα. Λέγοντας ‘πολιτιστική δραστηριότητα’ αναφερόμαστε στις εκδηλώσεις, που προγραμματίζονται και υλοποιούνται από τους πολιτιστικούς οργανισμούς με απώτερο σκοπό τη δημιουργία ενός πολιτιστικού τοπίου.

Στο Νόμο 3525/2007 σχετικά με την «Πολιτιστική Χορηγία», γίνεται αναφορά στην πολιτιστική δραστηριότητα εννοώντας την δραστηριότητα αυτή που «αποσκοπεί στην προστασία, αξιοποίηση και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και στην προβολή και ενίσχυση του νεότερου και σύγχρονου πολιτισμού, ο οποίος περιλαμβάνει κάθε δράση που αποσκοπεί κυρίως στην παραγωγή, καλλιέργεια, προαγωγή και διάδοση των γραμμάτων, της μουσικής, του χορού, του θεάτρου, του κινηματογράφου, της αρχιτεκτονικής, της ζωγραφικής, της γλυπτικής, των εικαστικών τεχνών».

⁵ Γκαντζιάς, Γ. Κ., Κορρές, Γ. (2011), Οικονομία του πολιτισμού. Πολιτιστική οικονομία και χορηγίες: Οικονομική διαχείριση και ανάπτυξη πολιτισμικών μονάδων. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

⁶ www.unesco.org

Οι Βινιεράτου⁷ κ.ά. (2003:31), αναφέρουν ότι οι πολιτιστικές δραστηριότητες ενός οργανισμού αποτελούν μέσο επικοινωνίας του με διάφορες ομάδες κοινού και μπορούν να λάβουν πολυάριθμες μορφές, όπως:

- Οι εικαστικές εκθέσεις
- Οι φωτογραφικές εκδηλώσεις
- Οι θεατρικές παραστάσεις
- Τα φεστιβάλ κινηματογράφου
- Τα πολιτιστικά έντυπα κλπ

Είναι κοινά αποδεκτό ότι οι πολιτιστικές εκδηλώσεις έχουν καταλυτική επίδραση τόσο στην πολιτιστική πολιτική του τόπου, όσο και στην κοινωνικο – οικονομική του ανάπτυξη. Σύμφωνα άλλωστε και με τις επιταγές της *UNESCO* η πολιτική αυτή πρέπει να καθορίζει κάποια κριτήρια της πολιτιστικής ανάπτυξης και να συνδέει τον πολιτισμό με τη διαμόρφωση της προσωπικότητας και την κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη.

Σύμφωνα με τον Γκαντζιά⁸ (2007), οι πολιτιστικές δραστηριότητες έχουν νόημα όταν:

- Λαμβάνουν υπόψη τους τις επιθυμίες του κοινού,
- αναδύουν τις αρχές του γενικού- δημοσίου δικαίου και παρέχουν ευκαιρίες για δημιουργικότητα, έκφραση και συμμετοχική ελευθερία.

Επίσης, ο όρος πολιτιστική δραστηριότητα έχει πέρα από πολιτιστικές και κοινωνικές προεκτάσεις και διαφορετικές απόψεις μέσα σε μια κοινωνία που

⁷ Βινιεράτου, Μ., Γεωργίου, Α., Γλύτση, Ε., Κιούκας, Α., Κοσκινά, Α., Μποσουλέγκα, Χ., Οικονόμου, Μ., Σκούρα, Β., Ταξοπούλου, Ι., Χαμπούρη-Ιωαννίδου, Α., (2003), Πολιτιστική πολιτική και διοίκηση: Πολιτιστική διαχείριση. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

⁸ Γκαντζιάς Γ., Ο Πολιτισμός στην Ψηφιο-Επικοινωνιακή Παγκοσμιοποίηση, Πολιτιστικές Δραστηριότητες Γενικό (δημόσιο) Συμφέρον και Νέες Τεχνολογίες, Πρακτικά 13ου Συνεδρίου Εφαρμογών Πληροφορικής και Επικοινωνιών, Θεσσαλονίκη, 4-6 Οκτωβρίου 2007

μπορούν να καθορίσουν το περιεχόμενο και την ερμηνεία μιας συγκεκριμένης πολιτιστικής δραστηριότητας.

1.3 Πολιτιστικοί Οργανισμοί

Σύμφωνα με τον Κορρέ⁹ (2002:20-25) ως πολιτιστικοί οργανισμοί ορίζονται *οι πολιτισμικές μονάδες οι οποίες έχουν στόχο την παραγωγή πολιτιστικών προϊόντων και πιο ειδικά την πολιτισμική προαγωγή του ανθρώπου*. Η πολιτισμική τους δράση και ταυτότητα ορίζεται από αξίες και πρότυπα, σε συνάρτηση με τον υλικό πολιτισμό, τα οικονομικά μέσα που αυτός περιλαμβάνει και το κοινωνικό περιβάλλον. Λειτουργούν ως οικονομικοί οργανισμοί και σκοπός τους δεν είναι μόνο η οικονομική βιωσιμότητα αλλά και η διατήρηση, προβολή και προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και κουλτούρας. Σύμφωνα με τους Μπουραντά & Παπαλεξανδρή¹⁰ (2003: 42-43) διακρίνονται σε κατηγορίες ανάλογα με:

1. τον επιδιωκόμενο σκοπό τους,

Σε κερδοσκοπικούς και μη κερδοσκοπικούς. Στους κερδοσκοπικούς η πραγματοποίηση κέρδους αποτελεί πρωταρχικό σκοπό και η διάθεσή του περιέρχεται στους φορείς, οι οποίοι αποφασίζουν πώς να το διαθέσουν. Οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί διακρίνονται σε: - κτητικούς οικονομικούς οργανισμούς ,όπου τα έσοδα είναι μεγαλύτερα από τα έξοδα και το πλεόνασμα χρησιμοποιείται γενικότερα για τη βελτίωση των παραγόμενων προϊόντων /υπηρεσιών, -σε εξισωτικούς οικονομικούς οργανισμούς, όπου τα ετήσια έξοδα λειτουργίας δεν υπερβαίνουν τα έσοδα και σε -ελλειμματικούς οικονομικούς οργανισμούς , όπου τα έξοδα λειτουργίας υπερβαίνουν τα έσοδα.

2. τον φορέα τους

Διακρίνονται σε Ιδιωτικούς, όταν ο φορέας τους είναι ένας ή περισσότεροι ιδιώτες, ή Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου, σε Δημόσιους, όταν ο φορέας τους είναι το Κράτος ή Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και σε Μεικτούς, όταν ο φορέας τους

⁹ Κορρές, Γ. (2002a). Οικονομία του Πολιτισμού. Τόμος Α. Οικονομική Διαχείριση. Πάτρα: ΕΑΠ.

¹⁰ Μπουραντάς, Δ., & Παπαλεξανδρή, Ν. (2003). Εισαγωγή στη Διοίκηση Επιχειρήσεων. Αθήνα: Εκδόσεις Ε. Μπένου.

είναι το Κράτος ή ΝΠΔΔ αφενός και Ιδιώτες αφετέρου (Βασιλάτου ¹¹& Θανοπούλου, 2001: 50).

3. τη νομική μορφή τους,

διακρίνονται σε Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου, που αποσκοπούν στην επιδίωξη ιδιωτικών συμφερόντων και σε Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, τα οποία είναι φορείς δημόσιας εξουσίας όπως αναφέρει και ο Τσακλάγκανος ¹² (2001:52).

1.4. Πολιτιστικός Τουρισμός

Μια αρχική προσέγγιση του όρου θα μπορούσε να είναι ο ορισμός του ως το τμήμα εκείνο του τουρισμού που σχετίζεται με τον πολιτισμό, δηλαδή τις παραδόσεις, τα ήθη και έθιμα, την κουλτούρα, τη θρησκεία, την ιστορία και τη γενικότερη «φυσιογνωμία» ενός τόπου. Τα στοιχεία αυτά αντανακλώνται στον τρόπο προσέλκυσης τουριστικών επισκεπτών, στην ιστορική αξία των μουσείων και των αρχαιολογικών χώρων, στο γεωγραφικό κλίμα που επικρατεί και στις τουριστικές υποδομές που φιλοξενούν επισκέπτες από όλο τον κόσμο. Η έννοια όμως του πολιτιστικού τουρισμού είναι περισσότερο αυστηρή και γι' αυτό πολλοί ορισμοί έχουν δοθεί, οι οποίοι έχουν τόσο πλεονεκτήματα όσο και αδυναμίες στην χρήση τους.

Ο όρος πολιτιστικός τουρισμός καθιερώθηκε το 1970, παράλληλα με την ευρεία χρήση του όρου. Η αξιοποίηση, η προβολή καθώς η προστασία των πολιτιστικών μας στοιχείων ως μέσο έλξης αλλά και ως καταναλωτικό αγαθό που ικανοποιούν τις ανάγκες του επισκέπτη αποτελούν μια πολύ υπεύθυνη και σοβαρή διαδικασία που χρειάζεται ισχυρή οικονομική στήριξη. (Λογοθέτης ¹³1997:37-38).

¹¹ Βασιλάτου-Θανοπούλου, Ε. (2001). Εισαγωγή στη Χρηματοοικονομική Λογιστική. Τεύχος Β', Θεμελιώδεις Λογιστικές Έννοιες (4η εκδ.). Αθήνα: εκδόσεις Γ. Μπένου.

¹² Τσακλάγκανος, Α. (2001). Εισαγωγή στην Οικονομική των Επιχειρήσεων. Θεσσαλονίκη: Εκδοτικός Οίκος Αδελφών Κυριακίδη.

¹³ Λογοθέτης Μιλτιάδης (1997) Τουρισμός και βιώσιμη ανάπτυξη Επιμελητήριο Δωδεκανήσων

Ο πολιτιστικός τουρισμός παρουσιάζει επίσης ασάφειες σχετικά με το μέγεθος της τουριστικής αγοράς που καλύπτει, δεδομένου ότι είναι πολύ δύσκολο να εξακριβωθεί τι περιλαμβάνεται στον πολιτιστικό τουρισμό και πόσοι τουρίστες μπορούν να θεωρηθούν ως τουρίστες πολιτισμού (Bille & Schulze¹⁴, 2006:1062).

Ο πολιτισμικός τουρισμός έχει πολύ σημαντικές επιπτώσεις στο οικονομικό, κοινωνικό, περιβαλλοντικό και πολιτιστικό γίνεσθαι. Μπορεί να συνεισφέρει στην αύξηση του εισοδήματος, των θέσεων απασχόλησης, στη δημιουργία σύγχρονων υποδομών, στην αστική αναζωογόνηση, στην ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς (Πασχαλίδης¹⁵, 2002: 237).

Ο Κορρές¹⁶(2002:152) αναφέρει ότι ο πολιτιστικός τουρισμός οφείλει να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο έναντι του μαζικού τουρισμού. Σε αντίθεση με τον τελευταίο, σέβεται την περιοχή στην οποία εξελίσσεται και ευνοεί την αμοιβαία γνωριμία των λαών. Εάν έχει σχεδιαστεί σε διαρκή βάση, μπορεί να επιφέρει ουσιαστικά αποτελέσματα για τον ντόπιο πληθυσμό .

1.4.1 Χαρακτηριστικά Πολιτιστικού Τουρισμού

Ο πολιτιστικός τουρισμός αποτελεί μια ειδική μορφή τουρισμού που σύμφωνα με τον ΠΟΤ περιλαμβάνει «μετακινήσεις για επιμορφωτικά ταξίδια, ταξίδια για φεστιβάλ και άλλα πολιτιστικά γεγονότα, επισκέψεις σε μνημεία, ταξίδια για τη μελέτη της φύσης και της τέχνης». Ως τμήμα της τουριστικής αγοράς, ο πολιτιστικός τουρισμός αναπτύσσεται με γοργούς ρυθμούς, καθώς ολοένα και περισσότερο γίνεται αντιληπτή η οικονομική και αναπτυξιακή διάσταση του. Από το 1970, η ένταση της ζήτησης πολιτιστικού τουρισμού αυξάνεται συνεχώς, με εξαίρεση δύο περιόδους στασιμότητας (αρχές δεκαετίας 1980, 1990). Παράλληλα, και η

¹⁴ Bille, T. & Schulze, G. (2006) “Culture in Urban and regional development” στο Ginsburgh Victor, Throsby C. D., *Handbook of the economics of art and culture*, Elsevier North-Holland, Κεφ. 30, σσ. 1052-1074

¹⁵ Πασχαλίδης, Γ., (2002) «Η συμβολή του πολιτισμού στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη», στο Γρ. Πασχαλίδης, Αικ. Χαμπούρη – Ιωαννίδου, *Οι Διαστάσεις των Πολιτιστικών Φαινομένων, Τόμος Α', Εισαγωγή στον Πολιτισμό*, Πάτρα: Ε.Α.Π.

¹⁶ Κορρές, Γ., (2002) *Οικονομία του Πολιτισμού, Τόμος Α', Οικονομική Διαχείριση*, Πάτρα: Ε.Α.Π.

προσφορά πολιτιστικών θέλγητρων αναπτύσσεται με ακόμη πιο έντονους ρυθμούς (Council of Europe, 2010; World Tourism Organization, 2012). Οι σημαντικότεροι παράγοντες που φαίνεται να συνέβαλαν στην ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού είναι οι εξής (Συμβούλιο της Ευρώπης - Council of Europe¹⁷, 2010):

- Η έντονη κριτική αμφισβήτησης των ωφελειών του κλασικού μαζικού μοντέλου τουριστικής ανάπτυξης και οι καταστροφικές συνέπειες του. Αντίθετα, το μοντέλο ανάπτυξης του πολιτιστικού τουρισμού εστιάζει στη συντήρηση, διαφύλαξη και προστασία του πολιτιστικού και φυσικού περιβάλλοντος.
- Έχει αποδειχθεί ότι ο πολιτιστικός τουρισμός δεν επηρεάζεται άμεσα από την κοινωνική κριτική. Η αλλαγή στα κίνητρα των τουριστικών επισκεπτών, θέτουν τις πολιτιστικές δραστηριότητες σε βασικό κίνητρο πραγματοποίησης ταξιδιών, προσελκύοντας όλο και μεγαλύτερο αριθμό ενδιαφερομένων. Παράλληλα, η αλλαγή της νοοτροπίας για αναζήτηση της πολιτιστικής μας ταυτότητας αποτελεί ένα επιπρόσθετο στοιχείο εστίασης στον πολιτισμό.

Ο πολιτιστικός τουρισμός έχει πολλές θετικές συνέπειες όπως οι νέες θέσεις εργασίας, επειδή ο τουρισμός συνδυάζεται με παράλληλη απασχόληση με κάποιον άλλο κλάδο της οικονομίας όπως γεωργία έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση του οικογενειακού εισοδήματος, την μείωση της ανεργίας, ανάπτυξη σε κάποιους τομείς όπως οι μεταφορές, και το εμπόριο, αύξηση του εθνικού εισοδήματος, ενθαρρύνει το άνοιγμα μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων με τοπικά προϊόντα, ενισχύει την υπερηφάνεια της κοινότητας και την εθνική ταυτότητα. (Κοκκώσης-Τσάρτας¹⁸2001:29-30, Middleton-Hawkins¹⁹2004:161, Cartmen²⁰2001:209).

1.4.2 Πλεονεκτήματα Πολιτιστικού Τουρισμού

Τα πλεονεκτήματα του πολιτιστικού τουρισμού είναι περισσότερα από τα μειονεκτήματα που εκδηλώνει προς τη κοινωνία και τον πολιτισμό γενικότερα. Συγκεκριμένα συμβάλει:

¹⁷ <http://www.coe.int/en/web/portal/home>

¹⁸ Κοκκώσης Χ-Τσάρτας Π (2001) Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και περιβάλλον τουρισμός και αναψυχή, Κριτική, Αθήνα.

¹⁹ Middleton and Hawkins (2004) Τουριστικό μάρκετινγκ για βιώσιμη ανάπτυξη, Κριτική, Αθήνα.

²⁰ Gartmen William (2001) Τουριστική Ανάπτυξη Αρχές, Διαδικασίες και Πολιτική ,ΕΛΛΗΝ, Αθήνα.

- Στην άυξηση του βιοτικού επίπεδου, το προσωπικό εισόδημα (Haralamboboulos and Pizan ²¹1996:520-521).
- Στη βελτίωση της οικονομικής ποιότητας της ζωή (Martin et al 1994 :195)
- Υπάρχει μεταξύ των κατοίκων της περιοχής ενίσχυση της πολιτιστικής ταυτότητας, συνεχής υποστήριξη, ανταλλαγή ιδεών, συντροφικότητα, πληροφόρηση και βελτίωση της κοινωνικής ζωής (Besculides ²²at al 2002:317-318).
- Τονώνει τις επενδύσεις και όταν αυτές ανήκουν σε τοπικούς επενδυτές, το κέρδος παραμένει στην περιοχή. Επιταχύνει τον αισθητικό σχεδιασμό του εδάφους με αποτέλεσμα μια πιο όμορφη περιοχή και έχει θετική επίδραση στην διάθεση των ντόπιων (Ioan- Frank 2007:90-94).
- Συντελεί στην διατήρηση και προστασία μέσω μεταφοράς που δεν χρησιμοποιούνται πλέον όπως ατμοκίνητοι σιδηρόδρομοι. (Doswell 2002:151).
- Συντελεί στην διατήρηση και στην αναβίωση της τοπικής τέχνης και χειροτεχνίας, ανανέωση της κοινωνικής ζωής του ντόπιου πληθυσμού. Ακόμη οι τουρίστες έρχονται από αναπτυγμένες χώρες οι οποίες έχουν υψηλό κατά κεφαλή εισόδημα. Αγοράζοντας διακοπές διαθέτουν ένα μέρος του περισσευούμενου εισοδήματος τους σε χώρες με χαμηλότερο κατά κεφαλήν εισόδημα. Έτσι ένα ποσοστό της πλεονάζουσας αγοραστικής δύναμης των πλουσιότερων χωρών αναδιανέμεται σε άλλες χώρες λιγότερο αναπτυσσόμενες. (Lickorish and Jenkins 2004:127,102).
- Συντελεί στην προστασία των αρχαιολογικών και ιστορικών χώρων, στην βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος και αναβάθμιση του. (Lickorish and Jenkins 2004:146). Το Υπουργείο Πολιτισμού σε συνεργασία με τις κρατικές υπηρεσίες, όπως είναι η αρχαιολογικοί χώροι, δήμοι και κοινότητες, προστρέχουν ευκολότερα από την στιγμή

²¹ Haralamboboulos N and A.Pizan (1996) Perceived impacts of tourism Case of Samos *Annals of tourism Research* Vol23

²² Besculides A. Lee ME and PJ Mc Cormick (2002) Residents perception of the cultural benefits of tourism *Annals of tourism Research* Vol.17 No2

που ο τουρισμός κάνει την εμφάνιση του. Επιπλέον τα πολιτιστικά εθνικά ή διακρατικά προγράμματα όπου κατά την διάρκεια της τουριστικής κίνησης γίνονται σημαντικές πολιτιστικές εκδηλώσεις, μεγαλώνουν την ιστορικότητα και την πολιτιστική διαδρομή της περιοχής (Ηγουμενάκης²³, 1991:206-207).

- Μπορεί να βελτιώσει τις υποδομές των συγκοινωνιών και κάποιες δημόσιες υπηρεσίες (Ritchie ²⁴2006:37-39). Αναπτύσσει υποδομές που ενισχύουν τον τουρισμό και την ποιότητα ζωής των κατοίκων όπως για παράδειγμα η Αττική Οδός (Ακρίβος ²⁵2007:29).

1.4.3 Η πορεία του πολιτιστικού τουρισμού στην Ευρώπη

Η Ευρώπη αποτελεί αδιαμφισβήτητα έναν παραδοσιακό πολιτιστικό προορισμό με την συγκέντρωση πλήθους σημαντικών πόλων έλξης και ανάλογων ροών επισκεπτών από τη διεθνή και εγχώρια τουριστική αγορά. Με στοιχεία από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Council of Europe, 2011), ο τουρισμός πόλεων («city breaks»), ο οποίος σε πολλές περιπτώσεις είναι αλληλένδετος με τον πολιτιστικό τουρισμό, παρουσίασε μια πτώση της τάξεως του 5%, ενώ η αντίστοιχη μείωση στον τουρισμό διακοπών και υπαίθρου ήταν 20% και 15% μείωση στα ταξίδια χειμερινών διακοπών και δραστηριοτήτων για το 2009 (Council of Europe, 2011).

Η αντίσταση του πολιτιστικού τουρισμού στις πιέσεις των οικονομικών συγκυριών εναπόκειται στο μεγάλο εύρος των κινήτρων των πολιτιστικών τουριστικών επισκεπτών που ολοένα και διευρύνεται λόγω της σύγχρονης προσέγγισης του πολιτισμού γενικότερα. Ήδη σε πολλές περιοχές με αναπτυγμένη τη μαζική αγορά του πολιτιστικού τουρισμού διαφαίνεται η δημιουργία και ανάπτυξη νέων εξειδικευμένων αγορών πολιτιστικού τουρισμού που αντιστοιχούν σε συγκεκριμένες ομάδες ή διαμορφώνονται από τους προορισμούς (Council of Europe, 2011). Την αύξουσα σημασία των επισκεπτών των τοπικών μουσείων και των επιστημονικών μουσείων

²³ Ηγουμενάκης Νίκος (1991) Τουριστική οικονομία τόμος Α Interbooks Αθήνα

²⁴ Ritchie BU and Inkari M (2006) Host community attitudes toward tourism development the case of the Lewis District, Southern England *International journal of tourism Research* Vol8

²⁵ Ακρίβος (2007) Τουρισμός: εισαγωγικές έννοιες, τουριστική συνείδηση, τουριστική συμπεριφορά Interbooks Αθήνα

- την αύξουσα σημασία των μνημείων βιομηχανικής κληρονομιάς
- την αύξουσα σημασία των στρατιωτικών αρχιτεκτονικών μνημείων
- την αύξουσα σημασία των μνημείων ιστορικής μνήμης
- την αύξουσα σημασία των φυσικών και ιστορικών πάρκων και
- τη σημαντικότητα των εορτών, κυρίως με προεξέχοντα τοπικό, εθνικό ή ευρωπαϊκό χαρακτήρα.

Κεφάλαιο Δεύτερο
Παρουσίαση του Δήμου Σουλίου

Κεφάλαιο Δεύτερο

Ο Καλλικρατικός Δήμος Σουλίου

2.1 Ο Δήμος Σουλίου - Ιστορικό Συνένωσης (Καλλικράτης)

Ο Δήμος Σουλίου είναι δήμος της Περιφέρειας Ηπείρου. Σύμφωνα με το Πρόγραμμα Καλλικράτης - ΦΕΚ Α87 της 07/06/2010 και την Απόφαση 45892 του Υπ. Εσωτερικών, Αποκέντρωσης & Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης - ΦΕΚ Β1292 της 11/08/2010, ο Δήμος Σουλίου συστάθηκε το 2011 από τη συνένωση των προϋπαρχόντων δήμων Αχέροντα, Παραμυθιάς και της Κοινότητας Σουλίου.

Πρωτεύουσα του είναι η κωμόπολη Παραμυθιά. Επίσης η Σαμονίδα (ή Σαμονίβα), κεφαλοχώρι της Σουλιώτικης Συμπολιτείας κατά τους πρώτους αιώνες της σύγχρονης εποχής, έχει ορισθεί ως «ιστορική έδρα» του δήμου.

Γεωγραφικά η περιοχή βρίσκεται στο Νότιο – Νοτιανατολικό τμήμα του Νομού Θεσπρωτίας στην ορεινή ζώνη μεταξύ του ορεινού όγκου της Χιονίστρας, των ορέων της Παραμυθιάς, των ορέων Σουλίου και των καταλήξεων τους.

Χάρτης 1: Γεωγραφική Θέση Δήμου Σουλίου

Πηγή: wikimedia, 2011

Το σύνολο των εκτάσεων ανέρχεται σε 477.426 χιλιάδες στρέμματα και χαρακτηρίζονται κατά 70% ορεινές, 28% ημιορεινές και 2% πεδινές. Οι καλλιεργούμενες εκτάσεις καταλαμβάνουν το 14%, οι βοσκότοποι το 72%, ενώ ελάχιστη είναι η δασοκάλυψη που ανέρχεται σε ποσοστό 9%.

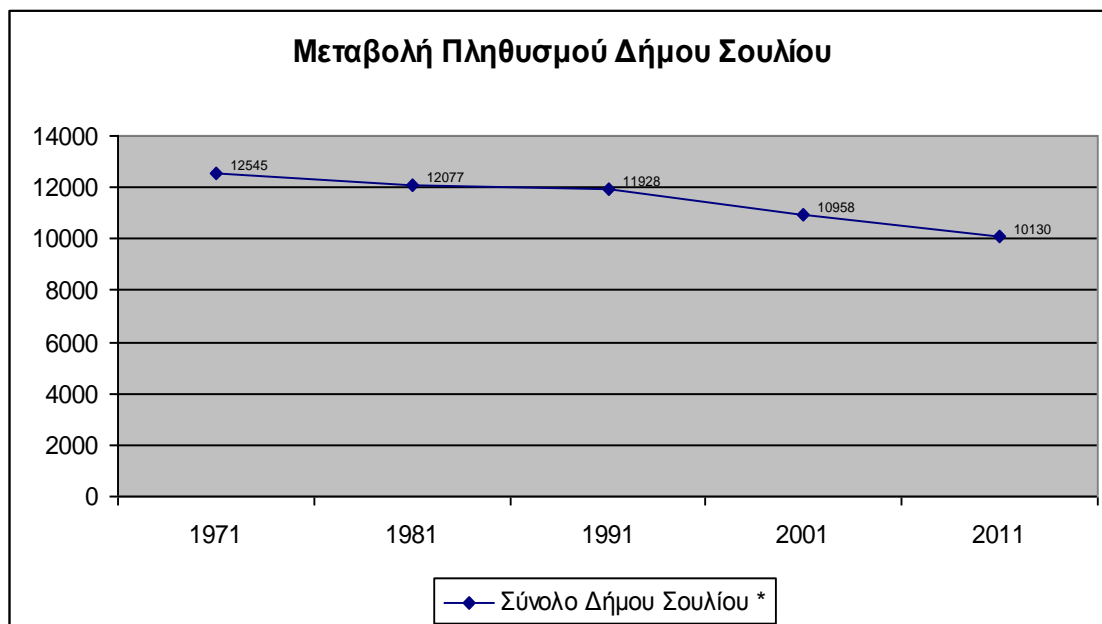
Στην περίοδο 1971-2011 με βάση τα στοιχεία των απογραφών της ΕΣΥΕ, ο πληθυσμός της περιοχής μειώθηκε αισθητά. Το ποσοστό μείωσης είναι περίπου 12,65%. Η μείωση του πληθυσμού μαρτυρά το φαινόμενο της πληθυσμιακής αποψίλωσης, που σταδιακά συντελείται κατά την τελευταία 50-ετία. Στην περιοχή παρουσιάζονται επίσης προβλήματα πληθυσμιακής γήρανσης και εγκατάλειψης. Σύμφωνα με τα προσωρινά Αποτελέσματα της Απογραφής που διενεργήθηκε το 2011 ο Δήμος Σουλίου έχει μόνιμο Πληθυσμό 10.130.

Πίνακας 1: Μεταβολή Πληθυσμού Δήμου Σουλίου, Νομού Θεσπρωτίας, Περιφέρειας Ηπείρου, Σύνολο Χώρας

	1971	1981	1991	2001	2011
Σύνολο Δήμου Σουλίου	12545	12077	11928	10958	10130
Σύνολο Νομού Θεσπρωτίας	40800	41577	44208	46091	43660
Σύνολο Περιφέρειας Ηπείρου	310334	324541	339728	353820	353820
Σύνολο Χώρας	8768641	9740417	10259900	10964080	10787690

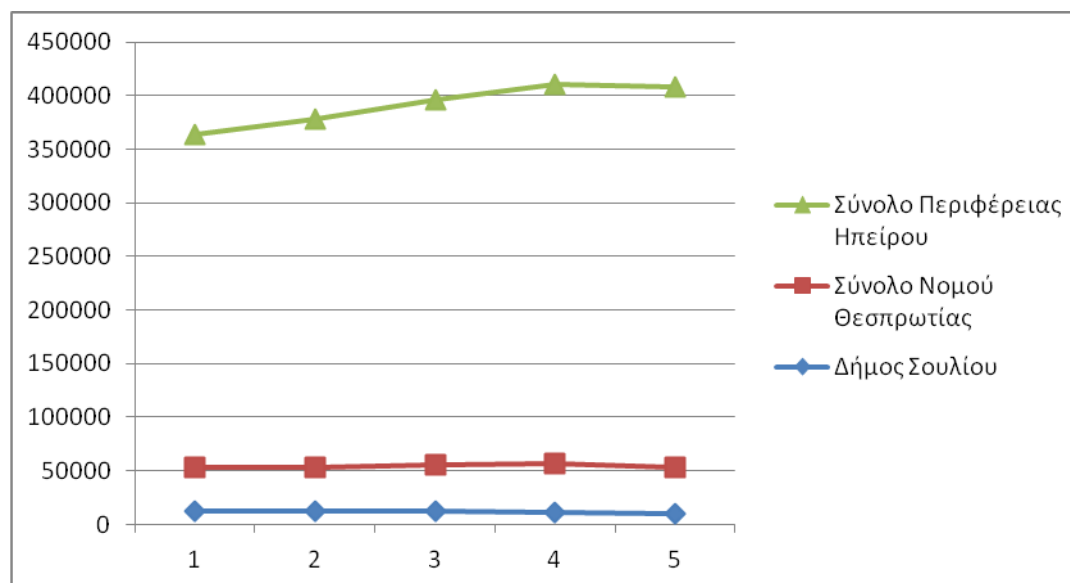
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ

Διάγραμμα 1: Μεταβολή Πληθυσμού Δήμου Σουλίου

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ (ιδία Επεξεργασία)

Διάγραμμα 2: Μεταβολές Δήμου Σουλίου, Νομού Θεσπρωτίας, Περιφέρειας Ηπείρου

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ (ιδία επεξεργασία)

Χαρακτηριστικό της δημογραφικής σύνθεσης της περιοχής είναι η πληθυσμιακή αύξηση κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Ο αυξημένος πληθυσμός της καλοκαιρινής περιόδου περιλαμβάνει μετανάστες εσωτερικού και εξωτερικού.

2.2 Θέση και Ρόλος της Περιοχής στο Νομό και στην Περιφέρεια

Ο Δήμος Σουλίου αποτελείται από όμορα γεωγραφικά διαμερίσματα με κοινή ιστορία και κοινές επιμέρους πολιτισμικές συνήθειες και πρακτικές, με σαφή κοινωνική συνοχή μεταξύ των συνεννούμενων δομών. Είναι ένας Δήμος ανάμεσα στο Καλαμά και στο μυθικό Αχέροντα. Την Αρχαία Ελέα και Φωτική, τη Βυζαντινή Παραμυθιά και Οσδίνα και το Σούλι ορόσημο της νεότερης ιστορίας.

Οριοθετείται νότια από το γνωστό από τη μυθολογία ποταμό Αχέροντα, βόρεια από τον ποταμό Καλαμά, και φτάνει μέχρι το χωριό Πολύδροσο στα βορειοδυτικά. Ανατολικά της υψώνεται η οροσειρά Κορύλα (ύψ. 1658 μ.) και τα όρη Σουλίου που αφήνουν μόνο ένα στενό πέρασμα προς το Νομό Ιωαννίνων - τη Σκάλα της Παραμυθιάς. Δυτικά περικλείεται από χαμηλά βουνά που τη χωρίζουν από τον κάμπο του Μαργαριτίου (οροσειρά Πέσιμο). Η παρουσία ψηλών βουνών έχουν σαν συνέπεια τη διαμόρφωση έντονου ανάγλυφου το οποίο στα χαμηλότερα τμήματα

δημιουργεί κλειστές κοιλάδες που καλλιεργούνται και στα χαμηλότερα σημεία τους που δεν αποστραγγίζονται οδηγούν στο σχηματισμό λιμνών - ελών (π.χ. Χότκοβα). Τα κυριότερα προϊόντα της περιοχής είναι οι ελιές και το λάδι, κτηνοτροφικά, τυροκομικά και μελισσοκομικά προϊόντα.

Έδρα του Δήμου είναι η πόλη της Παραμυθιάς που είναι χτισμένη αμφιθεατρικά και τα τελευταία της σπίτια βρίσκονται στην πλαγιά κάτω από το Κάστρο του Αϊ - Δονάτου. Στα πόδια της πόλης ρέει ο μικρός και γνωστός από τη μυθολογία ποταμός Κώκυτος, ο οποίος σχηματίστηκε -κατά τη μυθολογία- από τα δάκρυα των συγγενών των νεκρών που έπαιρνε ο Χάρωντας και οδηγούσε με τη βάρκα του, μέσω της Αχερουσίας λίμνης στον κάτω κόσμο.

Ο Δήμος χαρακτηρίζεται από αλληλεξαρτήσεις σε όλα τα επίπεδα της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής ζωής, αλληλεξαρτήσεις που ουσιαστικά διαμορφώνουν τον ευρύτερο γεωγραφικό χώρο στον οποίο αντιστοιχεί. Αυτές διαμορφώνονται σε δύο επίπεδα. Το πρώτο επίπεδο αφορά τις αλληλοεξαρτήσεις που δημιουργούνται εντός των ορίων του Δήμου. Το δεύτερο επίπεδο αφορά τις σχέσεις και εξαρτήσεις της περιοχής μελέτης και των αντίστοιχων ανεπτυγμένων ή μη περιοχών του Νομού και της Περιφέρειας Ηπείρου.

Η ολοκλήρωση της Εγνατίας Οδού, που διέρχεται από την περιοχή με κόμβο σύνδεσης στο Νεοχώρι σε συνδυασμό με έργα για βελτίωση του υπόλοιπου εθνικού και επαρχιακού δικτύου έχουν βελτιώσει κατά πολύ την σύνδεση της περιοχής με τα υπόλοιπα αστικά κέντρα.

Τα αστικά – ημιαστικά κέντρα λόγω της ιδιαίτερης δυναμικής τους, δημιουργούν σχέσεις επιρροής – εξάρτησης με τα υπόλοιπα κέντρα, δημιουργώντας περιοχές επιρροής κάθε μια εκ των οποίων έχει διαφορετικό χαρακτήρα και δυναμική. Λαμβάνοντας υπόψη:

- Τη θέση των δήμων ως προς την πρωτεύουσα του νομού
- Το υπάρχον συγκοινωνιακό δίκτυο και τις προσβάσεις των δήμων
- Την γεωμορφολογία του εδάφους
- Το επίπεδο κοινωνικού εξοπλισμού, διοικητικών λειτουργιών και λοιπών αστικών εξυπηρετήσεων των δήμων.

Ο Δήμος Σουλίου χαρακτηρίζεται από την επιρροή των αστικών κέντρων Ηγουμενίτσας και Ιωαννίνων που αποτελούν τις κυριότερες αγορές. Παράλληλα το ημιαστικό κέντρο της Παραμυθιάς ασκεί σημαντικό ρόλο ως αγορά και ως οικονομικο-διοικητικό κέντρο.

2.3. Δομές Κοινωνικής Υποστήριξης

Στο Δήμο Σουλίου λειτουργούν οι παρακάτω υποδομές στα προγράμματα κοινωνικής υποστήριξης.

Τρείς (3) Βρεφονηπιακοί σταθμοί (2 Βρεφονηπιακοί σταθμοί στην ΔΕ Παραμυθιάς και 1 Βρεφονηπιακός Σταθμός στην Χόικα της ΔΕ Αχέροντα)

Ένα (1) ΚΑΠΗ

Πρόγραμμα Κοινωνικής Μέριμνας

Το πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι»

Επιπλέον στο Δήμο υπάρχουν

Κέντρο Υγείας Παραμυθιάς

Αγροτικά Ιατρεία στις διάφορες Τοπικές Κοινότητες όπως: (Νεοχώρι, Καρβουνάρι, Παγκράτι, Ζερβοχώρι, Ξηρόλοφο, Ραχούλι, Σεβαστό, Αμπελιά, Κυρά Παναγιά, Προδρόμι, Χρυσαναγή, Τσαγγάρι, Κουκλιοί, Αυλοτοπο, Σαμονίβα, Φροσύνη, Τσαγγάρι, Κρυσταλλοπηγή, Γκρίκα, Ψάκκα, Πολύδροσο, Πλακωτή)

2.4. Υποδομές Εκπαίδευσης

Στην Α' Βαθ/μια Εκπαίδευση περιλαμβάνονται:

- Οκτώ (9) Νηπιαγωγεία
- Οκτώ (7) Δημοτικά Σχολεία

Στην Β' βάθμια εκπαίδευση περιλαμβάνονται

- Τρία (3) Γυμνάσια
- Ένα (1) Ενιαίο Λύκειο
- Ένα (1) Επαγγελματικό Λύκειο

- Ένα (1) Εργαστήριο Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης & Κατάρτισης

Όσον αφορά στις υποδομές Πολιτισμού στο Δήμο Σουλίου περιλαμβάνονται:

- Η Αίθουσα Πολλαπλών Χρήσεων, στην πόλη της Παραμυθιάς
- Το Λαογραφικό Μουσείο του Νεοχωρίου
- Λαογραφικό Μουσείο του Πολυδρόσου
- Πολιτιστικό Κέντρο Κρυσταλλοπηγής
- Ιστορικό Αρχείο Παραμυθιάς

Στα περισσότερα τοπικά διαμερίσματα του Δήμου δραστηριοποιούνται πολιτιστικοί – εκπολιτιστικοί σύλλογοι που προάγουν τον πολιτισμό, συμβάλουν στην πνευματική και κοινωνική ανάπτυξη των κατοίκων, παρέχουν κάθε δυνατή υποστήριξη στους κατοίκους (π.χ. αιμοδοσία), συμμετέχουν ενεργά σε πολιτιστικές εκδηλώσεις κλπ. Πιο αναλυτικά στο Δήμο Σουλίου δραστηριοποιούνται οι ακόλουθοι εκπολιτιστικοί – πολιτιστικοί σύλλογοι:

- Εκπολιτιστικός Σύλλογος Αγίας Κυριακής
- Εκπολιτιστικός Σύλλογος Αγοράς
- Εκπολιτιστικός Μορφωτικός Σύλλογος Αμπελιάς «Μάρκος Μπότσαρης»
- Εκπολιτιστικός Σύλλογος Γαρδικίου
- Εκπολιτιστικός Σύλλογος Γκρίκας
- Φιλοπρόοδος Όμιλος Γλυκής
- Σύλλογος Παλαιών Ελευθεροχωριτών & Φίλων Παλαιού Ελευθεροχωρίου
- Πολιτιστικός Σύλλογος Ζερβοχωρίου
- Πολιτιστικός Αναπτυξιακός Περιβαλλοντικός Σύλλογος Καλλιθέας
- Εκπολιτιστικός Σύλλογος Καρβουναρίου
- Εκπολιτιστικός Σύλλογος Καρυωτίου
- Εκπολιτιστικός Σύλλογος Κρυσταλλοπηγής
- Εκπολιτιστικός Σύλλογος Νεράϊδας
- Εκπολιτιστικός Σύλλογος απανταχού Ξηρολοφιών «Ο Κοκκυτός»

- Εκπολιτιστικός Σύλλογος Παγκρατίου
- Εκπολιτιστικός Σύλλογος Πέντε Εκκλησιών
- Εκπολιτιστικός Σύλλογος Πετουσίου
- Εκπολιτιστικός Σύλλογος Πετροβίτσας
- Εκπολιτιστικός Σύλλογος Πλακωτής
- Φιλοπρόοδος Όμιλος Πολυδροσιτών
- Εκπολιτιστικός Σύλλογος Προδρομίου
- Εκπολιτιστικός Σύλλογος Ραχουλιωτών
- Εκπολιτιστικός Σύλλογος Σαλονίκης
- ΦΟΠ – Φιλοπρόοδος Όμιλος Παραμυθιάς
- Εκπολιτιστικός Σύλλογος Φροσύνης
- Πολιτιστικός Σύλλογος Ψάκκας

Καθ' όλη τη διάρκεια του έτους ο Δήμος Σουλίου με συνεργασία με φορείς διοργανώνει μεγάλο αριθμό πολιτιστικών εκδηλώσεων.

Κάθε χρόνο την πρώτη Κυριακή του Οκτωβρίου και για μια εβδομάδα, όλη η πόλη της Παραμυθιάς και ο Δήμος γενικότερα κινείται στο ρυθμό της εμποροπανηγυρης 'Λάμποβο' -. Ο Λάμποβος αποτελεί γεγονός για όλο τον Νομό, αφού οι επισκέπτες του, που είναι από κάθε περιοχή της Θεσπρωτίας και όχι μόνο, υπολογίζονται πάνω από 10.000 ενώ σε 600 ανέρχονται οι έμποροι και οι εργαζόμενοι σε αυτούς.

Τις ημέρες των Χριστουγέννων και του Πάσχα ο Δήμος σε συνεργασία με συλλόγους πραγματοποιούν εκδηλώσεις στα τοπικά διαμερίσματα.

Την Περίοδο της αποκριάς από την Τσικνοπέμπτη έως και την Καθαρά Δευτέρα σε όλο το Δήμο διοργανώνονται πολιτιστικές εκδηλώσεις με αποκορύφωμα την Κυριακή της Αποκριάς με την κεντρική παρέλαση αρμάτων στην πόλη της Παραμυθιάς.

Μεγάλο ιστορικό γεγονός για το Δήμο αποτελούν 'Οι Γιορτές Σουλίου' που πραγματοποιούνται την τελευταία Κυριακή του Μαΐου και είναι αφιερωμένες στους αγώνες των Σουλιωτών και σε ανάμνηση του ολοκαυτώματος του Σουλίου και της

αυτοθυσίας του Καλόγερου Σαμουήλ υπέρ της Ελευθερίας. Στο Δήμο πραγματοποιείται τριήμερο εκδηλώσεων στην πόλη της Παραμυθιάς με χορευτικά συγκροτήματα και στον ιστορικό χώρο για την παρακολούθηση της Ανατίναξης του Κουγκίου και την συνέχεια των εκδηλώσεων στο Βουλευτήριο του Σουλίου.

Με κύριο γνώμονα την ανάγκη των κατοίκων για ψυχαγωγία, τις οικονομικές δυνατότητες των κατοίκων, τις προτάσεις των πολιτιστικών συλλόγων, την διατήρηση εκδηλώσεων θεσμών καθώς και την παρουσία μεταναστών εσωτερικού και εξωτερικού ο Δήμος Σουλίου την καλοκαιρινή περίοδο πραγματοποιεί πολυάριθμες πολιτιστικές – αθλητικές και ψυχαγωγικές εκδηλώσεις (π.χ. θέατρο, συναυλίες, river party, Αντάμωμα Σουλιωτών, παιδικά παιχνίδια κλπ) στα περισσότερα δημοτικά Διαμερίσματα. Για να έχουν όλοι οι δημότες την δυνατότητα να παρακολουθήσει τις καλοκαιρινές εκδηλώσεις, ο Δήμος σε συνεργασία με πολιτιστικού συλλόγους διοργανώνει πλήθος εκδηλώσεων δωρεάν.

2.5. Διοικητική Διάρθρωση Υπηρεσιών Δήμου Σουλίου

Σύμφωνα με τον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας του Δήμου Σουλίου με το κομμάτι τον πολιτιστικών ασχολείται το **«Αυτοτελές Τμήμα Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νέας Γενιάς, που περιλαμβάνει ειδικότερα τα παρακάτω γραφεία :**

- α) Γραφείο Κοινωνικής Πολιτικής, Κοινωνικών Προγραμμάτων και Ισότητας των Φύλων.
- β) Γραφείο Προστασίας και Προαγωγής της Δημόσιας Υγείας.
- γ) Γραφείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Πολιτισμού.
- δ) Γραφείο Αθλητισμού, Νέας Γενιάς και Εθελοντισμού

Συγκριμένα το τμήμα αυτό είναι αρμόδιο για το σχεδιασμό και την εφαρμογή της κοινωνικής πολιτικής, των πολιτικών ισότητας των φύλων καθώς και για την προστασία και προαγωγή της δημόσιας υγείας στην περιοχή του Δήμου, με τη λήψη των καταλλήλων μέτρων και τη ρύθμιση των σχετικών δραστηριοτήτων. Συγχρόνως

το Τμήμα είναι αρμόδιο για την προώθηση και ρύθμιση ζητημάτων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, την προώθηση της Δια Βίου Μάθησης, καθώς και για το σχεδιασμό και την εφαρμογή προγραμμάτων Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νέας Γενιάς. Οι συγκεκριμένες αρμοδιότητες του Τμήματος στο πλαίσιο της αποστολής του, καθορίζονται από τις ισχύουσες διατάξεις Νόμων, Διαταγμάτων και Υπουργικών Αποφάσεων.

Σε πολιτικό κομμάτι βασική πλατφόρμα στον τομέα του πολιτισμού της δημοτικής αρχής αποτελεί η ευρεία διάδοση του πολιτισμού, η συμβολή στην πνευματική - εκπολιτιστική και κοινωνική ανάπτυξη, η διατήρηση και προαγωγή του λαϊκού μας πολιτισμού και των λαϊκών παραδόσεων σε όλες τις ηλικιακές ομάδες του πληθυσμού και σε όλες τις δημοτικές κοινότητες.

Τα πολιτιστικά σωματεία που δραστηριοποιούνται στο Δήμο καλύπτουν ένα μεγάλο φάσμα αυτών των δραστηριοτήτων με στόχευση κυρίως στα παιδιά και στους νέους. Η Δημοτική αρχή σε συνεργασία με το σύνολο των πολιτιστικών σωματείων - συλλόγων έχει σκοπό να ενθαρρύνει τους υπάρχοντες συλλόγους επεκτείνοντας τις δραστηριότητες τους ώστε να δημιουργηθούν συνεργατικές ομάδες πολιτισμού των συλλογών και πάντα με την στήριξη του δήμου.

Στο Δήμο Σουλίου που η ύπαρξή και η πολιτιστική κληρονομιά είναι έννοιες ταυτόσημες, σημασία αποτελεί η αντιμετώπισή του ως αναπτυξιακό εργαλείο και όχι ως μουσειακό είδος. Για τον λόγο αυτό σε στην περίοδο της οικονομικής κρίσης έγινε πλήρης καταγραφή πολιτιστικών συλλόγων και φορέων. Ο Δήμος διοργάνωσε σε συνεργασία με τη Μητρόπολη, την Περιφέρεια Ηπείρου, τους πολιτιστικούς συλλόγους και φορείς όλες τις εκδηλώσεις θεσμούς όπως

- Εκδηλώσεις εορτασμού του Αγίου Δονάτου.
- Εορτές Σουλίου
- εκδήλωση σε μνήμη των 49 Προκρίτων
- Καλοκαιρινές Εκδηλώσεις
- Καρναβαλικές Εκδηλώσεις
- και δεκάδες άλλες εκδηλώσεις με σκοπό την προαγωγή της πολιτιστικής κληρονομιάς και διατήρηση της παράδοσης

- επίσης θεατρικές και άλλες εκδηλώσεις

Κεφάλαιο Τρίτο
Ερευνητική Προσέγγιση

Κεφάλαιο Τρίτο

Ερευνητική Προσέγγιση

3.1 Μεθοδολογία έρευνας (Αντικείμενο – Στόχοι)

Με την παρούσα έρευνα έγινε μια προσπάθεια να αναδειχθεί η επίδραση της οικονομικής κρίσης στις πολιτιστικές δραστηριότητες του Δήμου Σουλίου, χρησιμοποιώντας και τη σύγκριση ανάμεσα στην περίοδο πριν και μετά το 2010 (πρώην Δήμος Παραμυθιάς, Αχέροντα και Κοινότητας Σουλίου). Κύριος και βασικός άξονας της έρευνας ήταν το ερώτημα τι πολιτιστικοί οργανισμοί υπήρχαν πριν την κρίση και μετά, αν μετασχηματίστηκαν, αν μειώθηκε η χρηματοδότηση τους από την τοπική αυτοδιοίκηση και αν οι δραστηριότητες τους μειώθηκαν σε σχέση με την προ κρίσης εποχή.

Βασικό εργαλείο της έρευνας αποτελεί το δομημένο ερωτηματολόγιο που κλήθηκαν να απαντήσουν πολίτες διαφορετικών στρωμάτων, ώστε να προσεγγιστεί το θέμα όσο δυνατόν πλησιέστερα στην περιοχή του δήμου της Σουλίου. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 21 ερωτήσεις κλειστού, ημιανοικτού και ανοικτού τύπου.

Ο πληθυσμός της έρευνας είναι οι πολίτες του δήμου Σουλίου και το δείγμα ανήλθε σε 87 άτομα (από τα 150 ερωτηματολόγια που κατανεμήθηκαν). Η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων έγινε κυρίως πρωινές και απογευματινές ώρες. Το δείγμα επιλέχθηκε με απλή τυχαία δειγματοληψία κατά το διάστημα 1^η Νοεμβρίου του 2016 έως και την 1^η Απριλίου του 2017. Το είδος της έρευνας ήταν δειγματοληπτική και όχι απογραφική.

3.2 Αποτελέσματα έρευνας

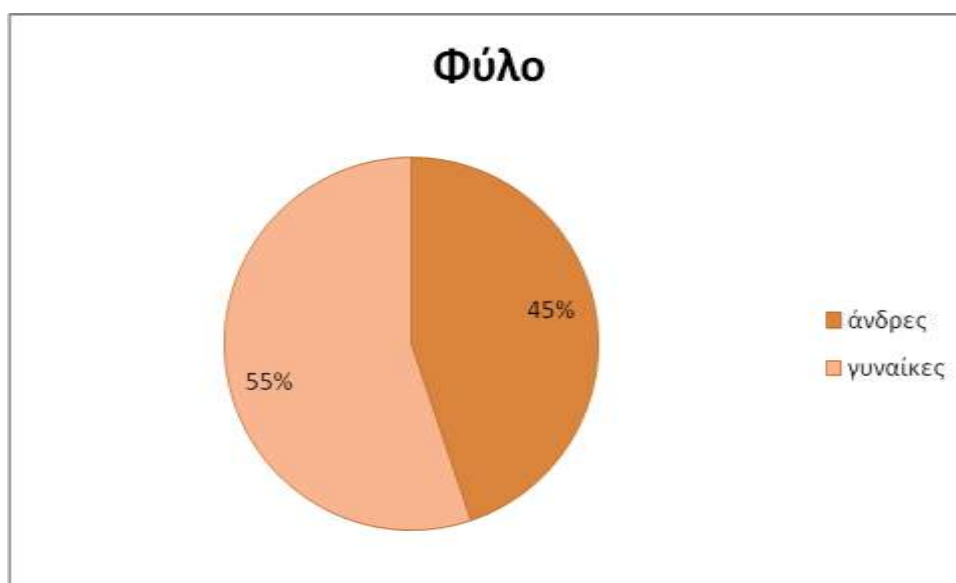
Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται με τη βοήθεια διαγραμμάτων, τα αποτελέσματα της έρευνας που έγινε στους πολίτες του Δήμου Σουλίου.

Αρχικά, δίνεται η κατανομή του φύλου των ερωτηθέντων.

Πίνακας1: Φύλο

ΦΥΛΟ		
ΑΝΔΡΑΣ	39	45%
ΓΥΝΑΙΚΑ	48	55%
	87	100%

Βλέπουμε ότι οι περισσότεροι ερωτηθέντες πολίτες που απάντησαν στο ερωτηματολόγιό μας, ήταν γυναίκες 55% έναντι 45% των αντρών. Το πιο κάτω διάγραμμα απεικονίζει τα πιο πάνω στοιχεία.

Διάγραμμα 1: Φύλο

Ο χώρος που καταλαμβάνουν οι γυναίκες είναι πολύ μεγαλύτερος από αυτό των αντρών καθώς στη περιοχή του Δήμου Σουλίου, όπου και μελετούμε, οι άντρες πολίτες προσανατολίζουν τα ενδιαφέροντά τους στις αγροτικές εργασίες, που τους

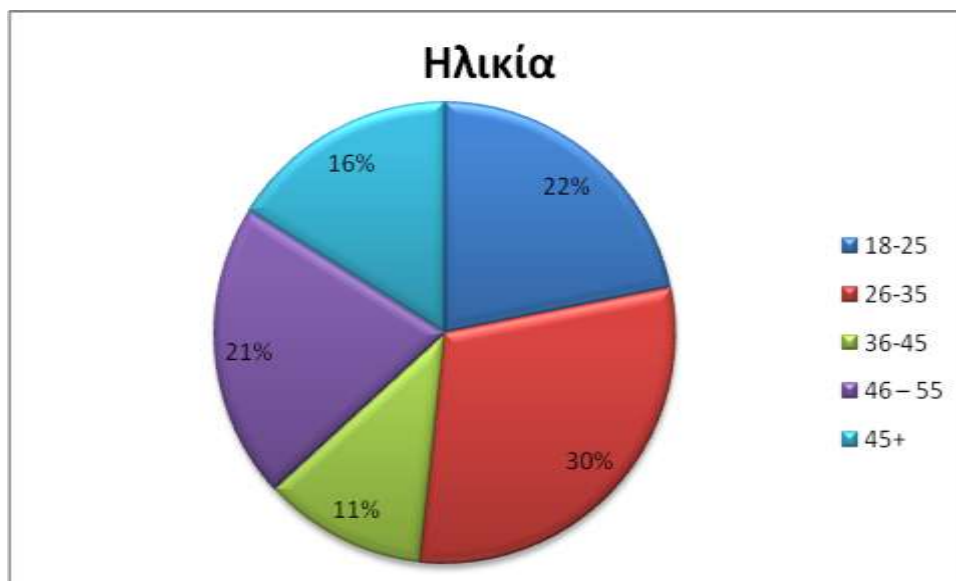
συντηρούν και οικονομικά, ειδικά σε μια τέτοια κρίσιμη οικονομική φάση που βρίσκεται η χώρα μας γενικότερα.

Το επόμενο κριτήριο διαχωρισμού των πολιτών είναι η ηλικία και τα ανάλογα ποσοστά αναφέρονται στο πιο κάτω πίνακα.

Πίνακας 2: Ηλικία

ΗΛΙΚΙΑ		
18-25	19	22%
26-35	26	30%
36-45	10	11%
46 – 55	18	21%
45+	14	16%

Φαίνεται ότι η ηλικία από 26 έως και 35 έτη, συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ποσοστό ενδιαφέροντος όσον αφορά τους τομείς του πολιτισμού. Παραστατικά, ο διαχωρισμός δίνεται παρακάτω:

Διάγραμμα 2: Ηλικία

Όπως προαναφέραμε, το μεγαλύτερο μέρος καταλαμβάνει η ηλικιακή ομάδα από 26 έως 35 έτη, που αποτελείται από νέους που συνήθως έχουν κάποιου είδους πολιτιστικό ενδιαφέρον στη καθημερινότητά τους, όπως να λαμβάνουν μαθήματα χορού ή να ασχολούνται με κάποιου είδους καλλιτεχνική δραστηριότητα. Οι ηλικιακές τάξεις 18-25 και 46-55 έτη, δείχνουν μικρότερη τάση με ποσοστό 22%, που στη μεν πρώτη περίπτωση ανήκουν κυρίως φοιτητές ενώ στη δεύτερη ενήλικες με παιδιά που είναι αποκατεστημένα, και άρα οι γονείς βρίσκουν χρόνο για την ενασχόληση με κάποια μορφή πολιτιστικής έκφρασης.

Στο ίδιο, σχεδόν, επίπεδο κινούνται οι ηλικίες από 45 και άνω με ποσοστό 16%, ενώ η τελευταία κατηγορία με ποσοστό 11% αποτελείται από άτομα ηλικίας 36 έως 45 ετών. Στη κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται νέοι γονείς που αφιερώνουν το μεγαλύτερο ποσοστό του χρόνου τους στα παιδιά τους.

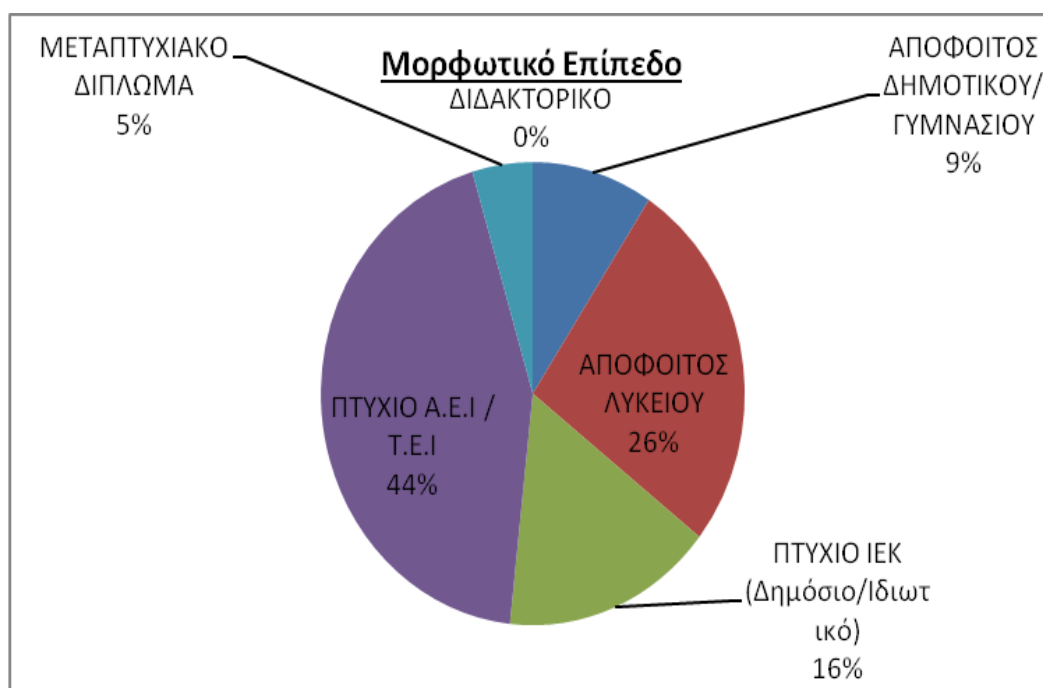
Στη συνέχεια, κριτήριο αποτέλεσε το επίπεδο μόρφωσης των ερωτηθέντων και τα ποσοτικά αποτελέσματα φαίνονται στο πιο κάτω πίνακα.

Πίνακας 3: Μορφωτικό επίπεδο

ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΑΠΟΦΟΙΤΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ/ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	8	9%
ΑΠΟΦΟΙΤΟΣ ΛΥΚΕΙΟΥ	23	26%
ΠΤΥΧΙΟ ΙΕΚ (Δημόσιο/Ιδιωτικό)	14	16%
ΠΤΥΧΙΟ Α.Ε.Ι / Τ.Ε.Ι	38	44%
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΔΙΠΛΩΜΑ	4	5%
ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	0	0%
	87	100%

Καλύτερη εικόνα των πιο πάνω αποτελεσμάτων βλέπουμε παραστατικά στο διάγραμμα:

Διάγραμμα 3: Μορφωτικό επίπεδο

Το μεγαλύτερο ποσοστό ενδιαφέροντος, δηλαδή 44%, δείχνουν να εκφράζουν απόφοιτοι της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, από ΑΕΙ και ΤΕΙ. Οι απόφοιτοι αυτών των ιδρυμάτων έχουν περάσει κάποιο χρονικό διάστημα σε κάποιο αστικό κέντρο, λόγω σπουδών, με αποτέλεσμα να έχουν έρθει άμεσα σε επαφή με κάποια πολιτιστική εκδήλωση και άρα είναι σε θέση να έχουν άποψη και ίσως προτίμηση. Αντίθετα, οι

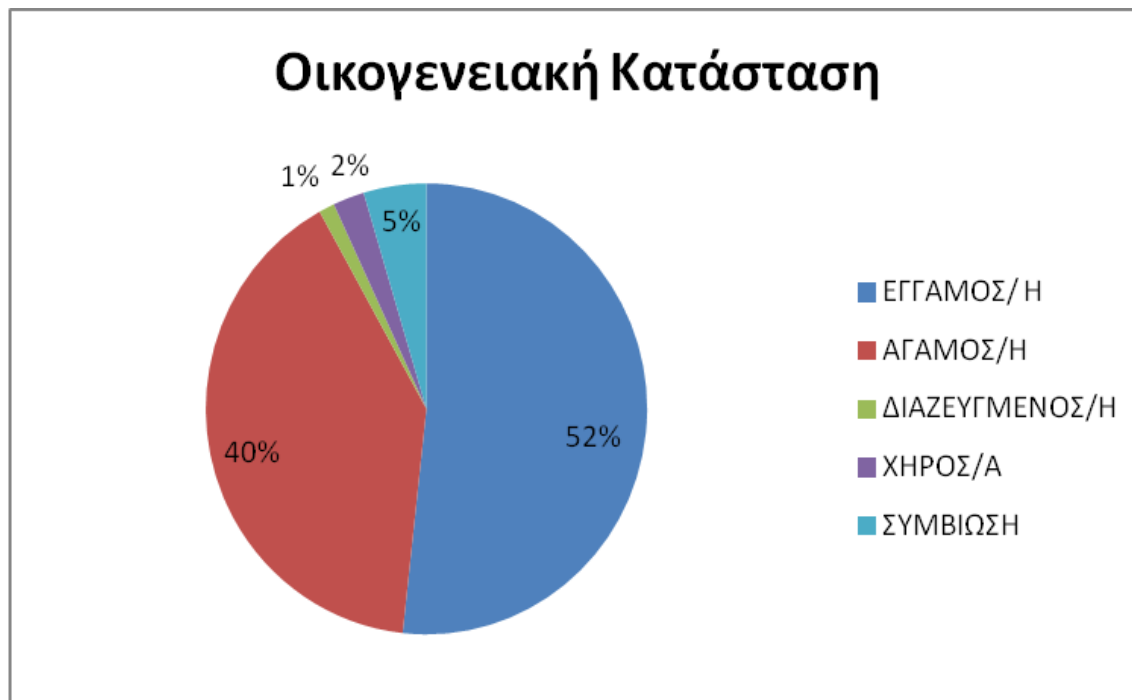
απόφοιτοι της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης δεν είχαν αυτή τη δυνατότητα με αποτέλεσμα να δείχνουν χαμηλό ενδιαφέρον, σε ποσοστό 9%. Οι απόφοιτοι Λυκείου, με 26%, δείχνουν σχεδόν το ίδιο ενδιαφέρον προερχόμενο ίσως από τον ενθουσιασμό της ηλικίας για την επαφή με νέα πράγματα που είναι σε θέση να γνωρίσουν μέσω του πολιτισμού. Οι απόφοιτοι ΙΕΚ, δείχνουν σχετικά μικρό ενδιαφέρον με ποσοστό 16%, ενώ ελάχιστο ποσοστό λαμβάνουν οι μεταπτυχιακοί φοιτητές και οι διδάκτορες με ποσοστά 5% και 0% αντίστοιχα. Στις τελευταίες μετρήσεις, αξίζει να σημειωθεί ότι λόγω του μικρού πληθυσμιακού μεγέθους του Δήμου Σουλίου, είναι λογικό να μην υπήρξαν στο δείγμα της έρευνας πολλοί μεταπτυχιακοί φοιτητές και διδάκτορες της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Παρακάτω, λάβαμε υπόψη την οικογενειακή κατάσταση των συμμετεχόντων.

Πίνακας 4: Οικογενειακή κατάσταση

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ		
ΕΓΓΑΜΟΣ/ Η	45	52%
ΑΓΑΜΟΣ/Η	35	40%
ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΣ/Η	1	1%
ΧΗΡΟΣ/Α	2	2%
ΣΥΜΒΙΩΣΗ	4	5%
	87	100%

Οι διαφορές που εντοπίζονται στα ποσοστά είναι μεγάλες, όπως φαίνεται καλύτερα και στο διάγραμμα.

Διάγραμμα 4: Οικογενειακή κατάσταση

Εδώ, παρατηρούμε σχεδόν ίδιο ποσοστό έγγαμων και άγαμων, με 52% και 40% αντίστοιχα. Είναι και οι κατηγορίες με τα μεγαλύτερα αποτελέσματα, βάσει του κριτηρίου που εξετάζουμε. Τόσο οι έγγαμοι όσο και οι άγαμοι, δείχνουν να έχουν ενδιαφέρον για τα πολιτισμικά είτε γιατί αυτό τους προσφέρει διέξοδο από τη ρουτίνα της καθημερινότητας, είτε διότι τους κοινωνικοποιεί είτε γιατί, ίσως, τους αποφέρει και κάποιο οικονομικό όφελος. Οι διαζευγμένοι, αποτελούν μόλις το 1% του ενδιαφέροντος. Οι πολίτες σε χηρεία και οι πολίτες που βρίσκονται σε συμβίωση παρουσιάζουν παρόμοια ποσοστά, με 2% και 5% αντίστοιχα. Οι χήροι πολίτες είναι συνήθως μεγάλης ηλικίας και άρα λογικά δείχνουν χαμηλό ενδιαφέρον για τα πολιτιστικά ενώ οι πολίτες που συμβιώνουν ίσως έχουν να αντιμετωπίσουν πρακτικά ζητήματα στη καθημερινότητά τους και άρα δεν έχουν διάθεση για κάποια πολιτιστική ενασχόληση.

Στα επόμενα, γίνεται διαχωρισμός με βάση το επάγγελμα:

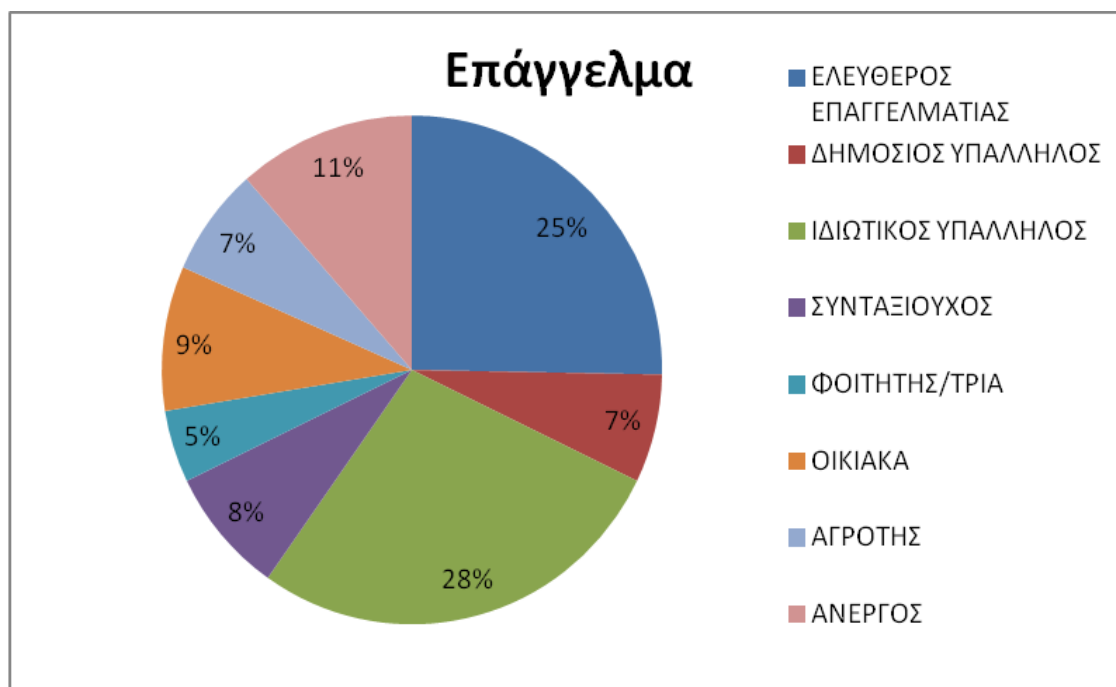
Πίνακας 5: Επάγγελμα

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΟΥΛΙΟΥ

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ	22	25%
ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	6	7%
ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	24	28%
ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΣ	7	8%
ΦΟΙΤΗΤΗΣ/ΤΡΙΑ	4	5%
ΟΙΚΙΑΚΑ	8	9%
ΑΓΡΟΤΗΣ	6	5%
ΑΝΕΡΓΟΣ	10	11%
	87	100%

Και εδώ οι αποκλίσεις είναι μεγάλες και ποικίλουν σε κατηγορίες.
Διαγραμματικά:

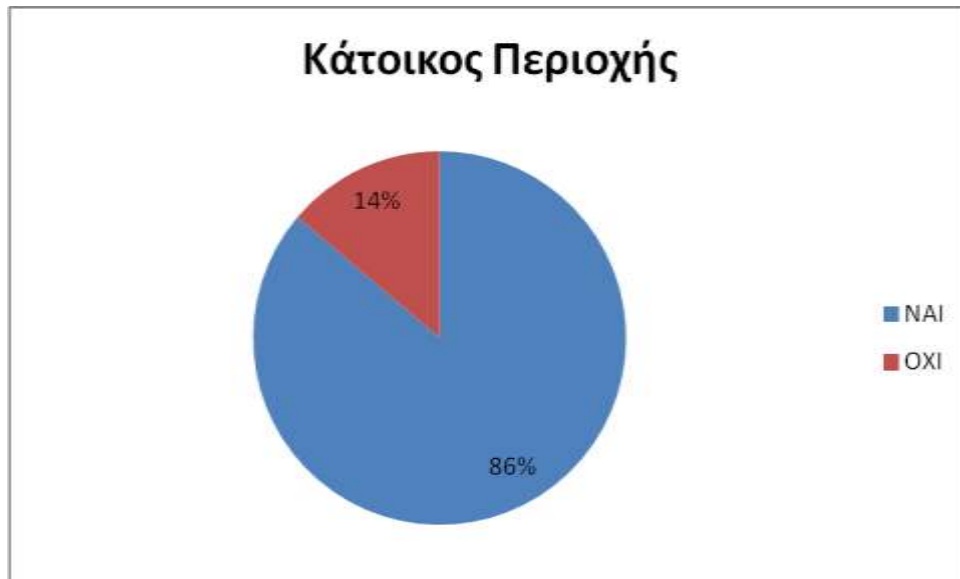
Διάγραμμα 5: Επάγγελμα

Οι ερωτηθέντες που δίνουν τα μεγαλύτερα ποσοστά είναι οι ιδιωτικοί υπάλληλοι με ποσοστό 28% και οι ελεύθεροι επαγγελματίες με ποσοστό 25%. Αυτό μπορεί να συμβαίνει γιατί οι εργαζόμενοι αυτών των κατηγοριών, ίσως, απασχολούνται σε κάποιο τομέα πολιτισμού και άρα υπάρχει άμεση σύνδεση. Ένας αρχιτέκτονας για παράδειγμα, προφανώς, θα δείξει μεγαλύτερο ενδιαφέρον για μια έκθεση ζωγραφικής από ότι ένας αγρότης, όπου στην έρευνά μας ανήκει στη κατηγορία του μόλις 7%. Στην ίδια κατηγορία ανήκουν και οι άνεργοι, οι οποίοι έχουν σίγουρα μεγαλύτερα άγχη στη καθημερινότητά τους για να μπορούν να αφιερώνουν χρόνο στα πολιτισμικά δρώμενα, 11%. Ποσοστό, 7%, συγκεντρώνουν οι δημόσιοι υπάλληλοι της περιοχής οι οποίοι λόγω της ανασφάλειας που υπάρχει πια στον εργασιακό τους τομέα, είναι λογικό να έχουν άλλου είδους προτεραιότητες. Οι συνταξιούχοι και άρα μεγαλύτερης ηλικίας πολίτες εμφανίζουν ποσοστό 8%, οι πολίτες που ασχολούνται με τα οικιακά συγκεντρώνουν ποσοστό ενδιαφέροντος 9% λόγω έλλειψης χρόνου, ενώ οι φοιτητές μόλις 5%, με βασική, λογικά, αιτία την αξιοποίηση του χρόνου τους στις σπουδές τους.

Όσον αφορά το μέρος κατοικίας, έχουμε:

Πίνακας 6: Κατανομή των κατοίκων της περιοχής

ΕΙΣΤΕ ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ;		
ΝΑΙ	75	86
ΟΧΙ	12	14
	87	100%

Διάγραμμα 6: Κατανομή των κατοίκων της περιοχής

Οι ερωτηθέντες που απάντησαν και είναι κάτοικοι του Δήμου Σουλίου καταλαμβάνουν, όπως περιμέναμε, το μεγαλύτερο ποσοστό δηλαδή 86%, ενώ το υπόλοιπο 14% κατοικεί σε άλλη περιοχή. Εφόσον η έρευνα έγινε στα όρια του δήμου Σουλίου, οι περισσότεροι συμμετέχοντες είναι και κάτοικοί της.

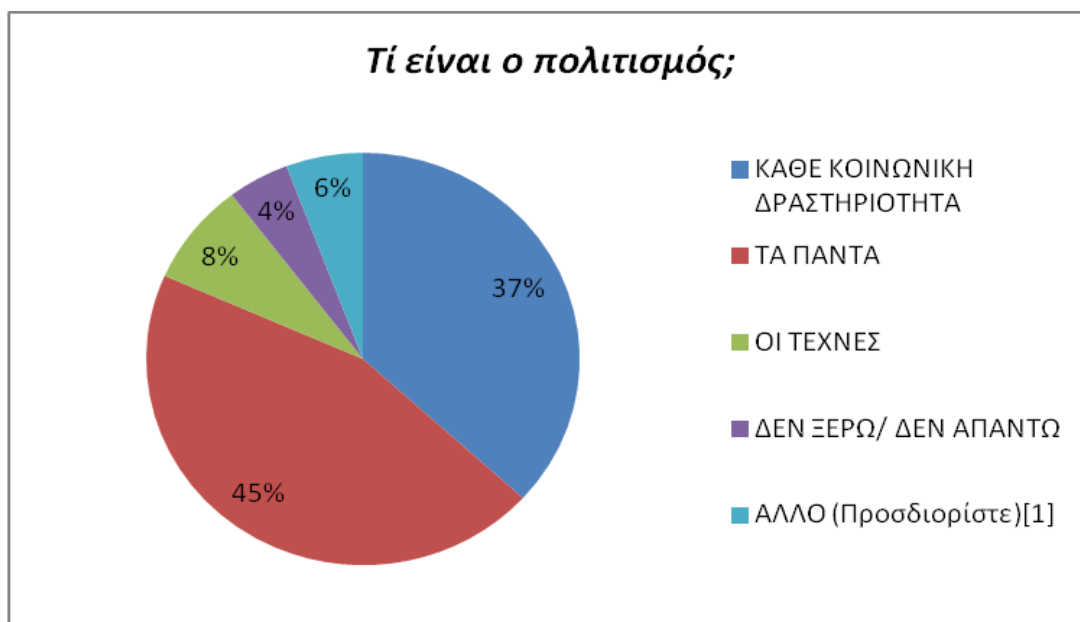
Στο βασικό ερώτημα τι είναι πολιτισμός, λάβαμε τα πιο κάτω αποτελέσματα:

Πίνακας 7: Κατανομή των ερωτηθέντων ως προς την άποψή τους για τον πολιτισμό

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΠΟΨΗ ΣΑΣ Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ;		
ΚΑΘΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	32	37%
ΤΑ ΠΑΝΤΑ	39	45%
ΟΙ ΤΕΧΝΕΣ	7	8%

ΔΕΝ ΞΕΡΩ/ ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ	4	4%
ΑΛΛΟ	5	6%
	87	100%

Το αντίστοιχο διάγραμμα, διαμορφώνεται ως εξής:

Διάγραμμα 7: Κατανομή των ερωτηθέντων ως προς την άποψή τους για τον πολιτισμό

Τα μεγαλύτερα ποσοστά αφορούν την απάντηση « κάθε κοινωνική δραστηριότητα» και «τα πάντα», με ποσοστά 37% και 45% αντίστοιχα. Θα κρίναμε τα αποτελέσματα λογικά, μιας και υπό μια έννοια κάθε έκφραση της ανθρώπινης συμπεριφοράς είναι δείγμα πολιτισμού, με την ευρύτερη έννοια. Πολιτισμός σημαίνει τέχνη για ποσοστό 8%, που μάλλον έχει αυστηρή άποψη για τις μορφές έκφρασης του πολιτισμού, ένα ποσοστό 4% δεν ήταν σε θέση να απαντήσει ίσως γιατί δεν μπορούσε να ορίσει την ακριβή έννοια του όρου πολιτισμός και ένα 6% προσδιόρισε κάτι διαφορετικό για την έννοια του πολιτισμού.

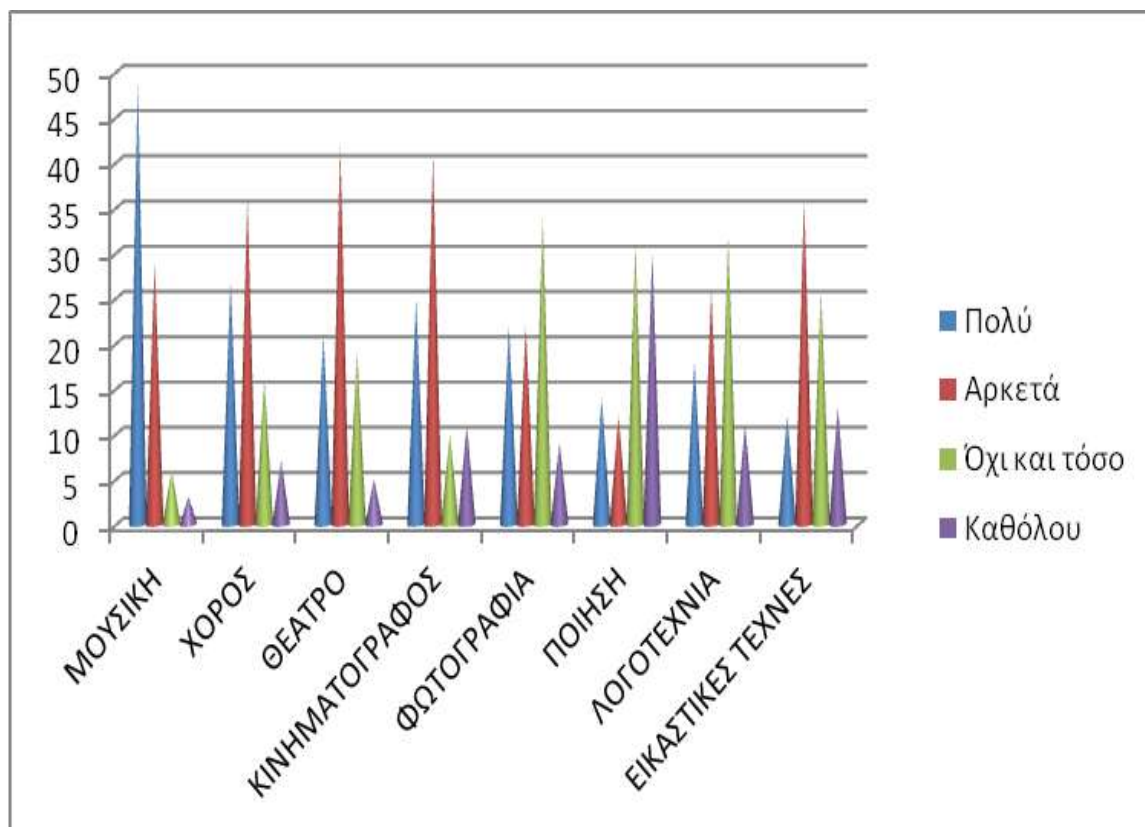
Κατόπιν, ρωτήσαμε τους πολίτες το κατά πόσο τους εκφράζουν συγκεκριμένες μορφές καλλιτεχνικής έκφρασης και λάβαμε τα πιο κάτω αποτελέσματα:

Πίνακας 8: Βαθμός έκφρασης διαφόρων καλλιτεχνικών μορφών

ΠΟΣΟ ΣΑΣ ΕΚΦΡΑΖΟΥΝ ΟΙ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ;				
	Πολύ	Αρκετά	Όχι και τόσο	Καθόλου
ΜΟΥΣΙΚΗ	49	29	6	3
ΧΟΡΟΣ	27	36	16	7
ΘΕΑΤΡΟ	21	42	19	5
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ	25	41	10	11
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ	22	22	34	9
ΠΟΙΗΣΗ	14	12	31	30
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ	18	26	32	11
ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	12	36	26	13

Ζητήσαμε απόψεις για τις πιο πάνω κατηγορίες και παρατηρούμε ότι η μουσική φαίνεται να έρχεται πρώτη στις προτιμήσεις.

Πιο κάτω, με τη βοήθεια του διαγράμματος, βλέπουμε πιο κατανοητά τα αποτελέσματα.

Διάγραμμα 8: Βαθμός έκφρασης διαφόρων καλλιτεχνικών μορφών

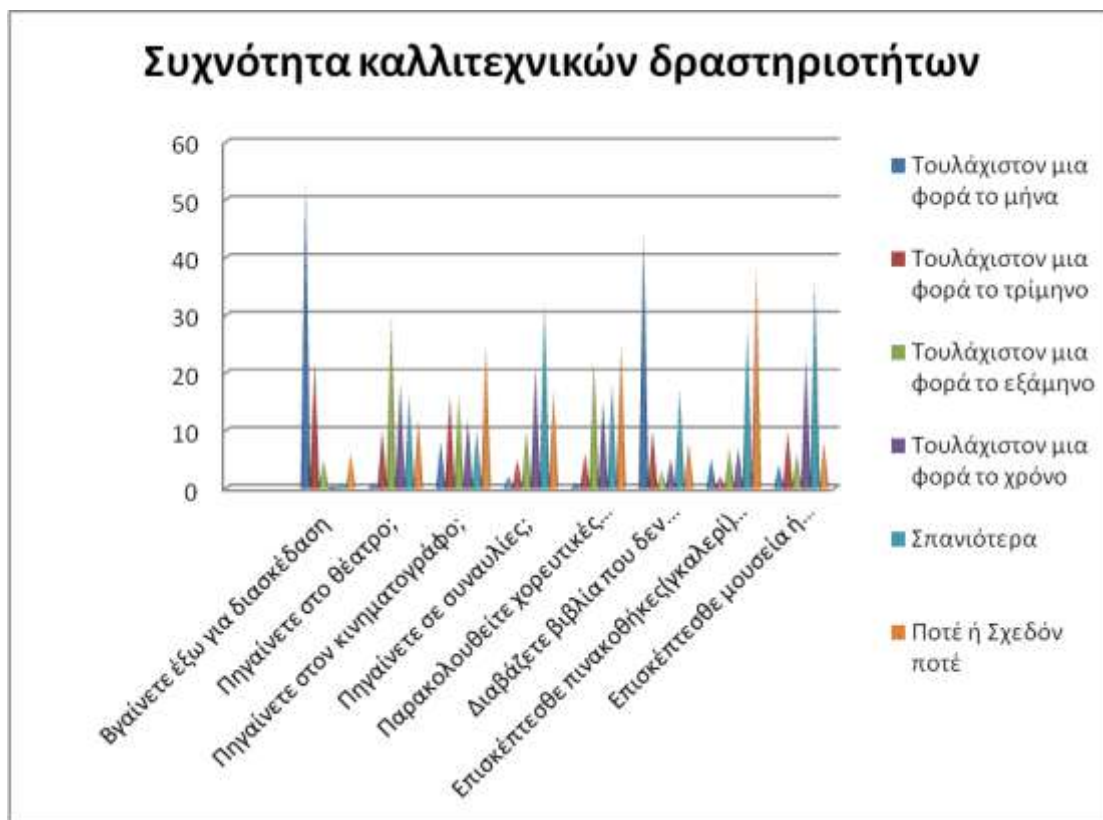
Η μουσική, το θέατρο, ο χορός και ο κινηματογράφος δείχνει, όντως, να ενδιαφέρει περισσότερο τους πολίτες, ενώ ακολουθούν ο χορός, η φωτογραφία, η λογοτεχνία, η ποίηση και τέλος οι εικαστικές τέχνες. Η περιοχή του Δήμου Σουλίου, βρίσκεται στην ελληνική επαρχία και άρα δίνει περισσότερο βάση στη παράδοση και γι αυτό το λόγο μάλλον προηγούνται οι παλαιότερες μορφές πολιτιστικής έκφρασης, όπως η μουσική και ο χορός. Αντίθετα, η ποίηση και οι εικαστικές τέχνες αποτελούν έως και άγνωστα πεδία πολιτισμού για τους πολίτες της.

Στη συνέχεια, ζητήθηκε από τους ερωτηθέντες να δώσουν στοιχεία σχετικά με τη συχνότητα με την οποία ασχολούνται με κάποια καλλιτεχνική δραστηριότητα. Τα αποτελέσματα, έχουν ως εξής:

Πίνακας 9: Συχνότητα καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων

ΠΟΣΟ ΣΥΧΝΑ ΠΕΡΙΠΟΥ:	Τουλάχιστον μια φορά το μήνα	Τουλάχιστον μια φορά το τρίμηνο	Τουλάχιστον μια φορά το εξάμηνο	Τουλάχιστον μια φορά το χρόνο	Σπανιότερα	Ποτέ ή Σχεδόν ποτέ
Βγαίνετε έξω για διασκέδαση	53	22	5	0	1	6
Πηγαίνετε στο θέατρο;	1	10	30	18	16	12
Πηγαίνετε στον κινηματογράφο;	8	16	16	12	10	25
Πηγαίνετε σε συναυλίες;	2	5	10	21	32	17
Παρακολουθείτε χορευτικές παραστάσεις;	1	6	22	15	18	25
Διαβάζετε βιβλία που δεν σχετίζονται με το επάγγελμά σας;	44	10	3	5	17	8
Επισκέπτεσθε πινακοθήκες(γκαλερί) ή χώρους τέχνης;	5	2	7	7	28	38
Επισκέπτεσθε μουσεία ή Αρχαιολογικούς χώρους;	4	10	6	23	36	8
Επισκέπτεσθε μια δημόσια βιβλιοθήκη;	3	6	9	9	24	36

Το διάγραμμα δείχνει τις πιο πάνω τάσεις:

Διάγραμμα 9: Συχνότητα καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων

Παρατηρούμε ότι σαν πιο σταθερή μηνιαία συνήθεια αποτελεί η έξοδος για διασκέδαση των πολιτών, με δεύτερη στη σειρά την ανάγνωση κάποιου μη επαγγελματικού βιβλίου. Σε τριμηνιαία βάση ακολουθούν ξανά η έξοδος και ο κινηματογράφος. Σε συχνότητα εξαμήνου προηγείται το θέατρο με δεύτερο το κινηματογράφο, ενώ μια φορά το χρόνο παρακολουθούν κάποια συναυλία ή επισκέπτονται κάποιο αρχαιολογικό χώρο. Σπανιότερα ή σχεδόν ποτέ επισκέπτονται κάποια γκαλερί.

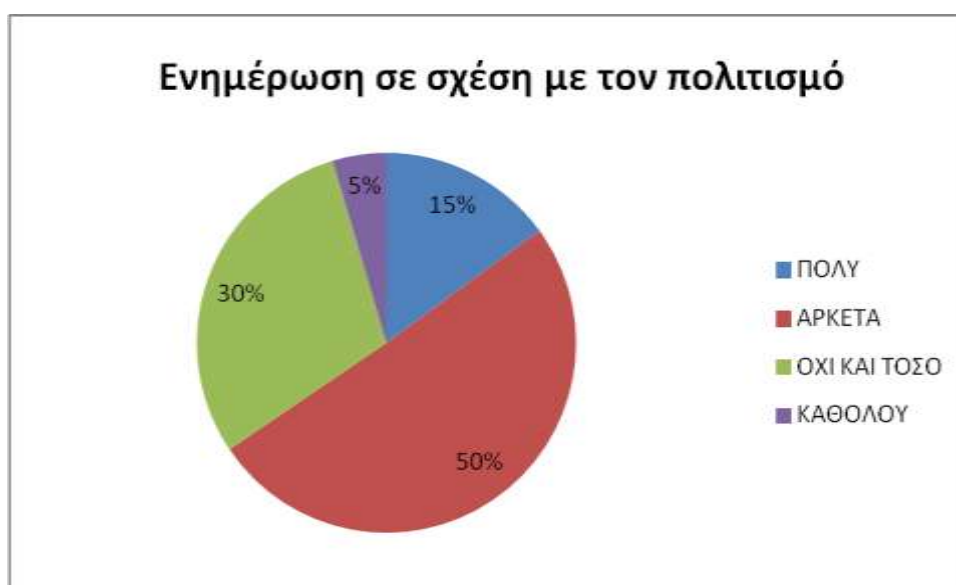
Καταλήγουμε και πάλι στο συμπέρασμα ότι στη περιοχή του Δήμου Σουλίου, προτιμώνται παραδοσιακές μέθοδοι διασκέδασης.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει το αποτέλεσμα στο ερώτημα για το κατά πόσο είναι ενημερωμένοι οι πολίτες σχετικά με θέματα πολιτισμού, τα οποία βλέπετε στο πιο κάτω πίνακα.

Πίνακας 10: Κατανομή των ερωτηθέντων ως προς την ενημέρωσή τους για τον πολιτισμό

ΠΟΣΟ ΕΝΗΜΕΡΩΜΕΝΟΣ ΘΑ ΛΕΓΑΤΕ ΟΤΙ ΕΙΣΤΕ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ;		
ΠΟΛΥ	13	17%
ΑΡΚΕΤΑ	44	51%
ΟΧΙ ΚΑΙ ΤΟΣΟ	26	29%
ΚΑΘΟΛΟΥ	4	3%
	87	100%

Το 51% των ερωτηθέντων, δήλωσε ότι είναι αρκετά ενημερωμένο. Διαγραμματικά, τα αποτελέσματα διαμορφώνονται ως εξής:

Διάγραμμα 10: Κατανομή των ερωτηθέντων ως προς την ενημέρωσή τους για τον πολιτισμό

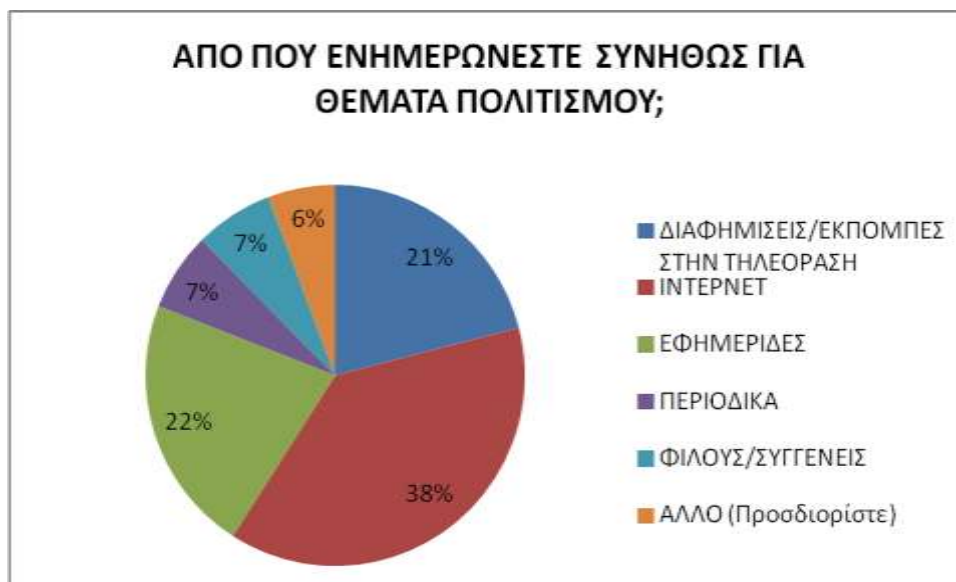
Βλέπουμε, ότι οι μισοί πολίτες είναι αρκετά ενημερωμένοι για τα πολιτιστικά θέματα, ακολουθεί ένα ποσοστό 30% πολιτών που δεν είναι και τόσο ενημερωμένοι, ένα 15% είναι πολύ ενημερωμένο, ενώ μόλις το 5% δεν είναι ενήμερο. Λογικά, το 50% αποτελείται από νέους ανθρώπους, οι οποίοι μέσω των δυνατοτήτων που παρέχει το internet, είναι σε θέση να παίρνουν οποιαδήποτε πληροφορία σχετικά με τον τομέα πολιτισμού που τους ενδιαφέρει.

Παρακάτω, θέσαμε το ερώτημα για το πώς λαμβάνουν οι πολίτες την ενημέρωση σχετικά με τα πολιτιστικά και λάβαμε τις απαντήσεις που φαίνονται στον πίνακα.

Πίνακας 11: Κατανομή των ερωτηθέντων ως προς τον τρόπο ενημέρωσή τους για θέματα πολιτισμού

ΑΠΟ ΠΟΥ ΕΝΗΜΕΡΩΝΕΣΤΕ ΣΥΝΗΘΩΣ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ;		
ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ/ΕΚΠΟΜΠΕΣ ΣΤΗΝ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ	22	21%
INTERNET	40	38%
ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ	23	22%
ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ	7	7%
ΦΙΛΟΥΣ/ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ	7	7%
ΑΛΛΟ (Προσδιορίστε) ²⁶	6	6%
	105	100%

Οι πολίτες επιλέγουν 5 βασικά μέσα ενημέρωσής τους. Στο διάγραμμα, βλέπουμε τη κατανομή της ενημέρωσης από τα αναφερόμενα μέσα.

Διάγραμμα 11: Κατανομή των ερωτηθέντων ως προς τον τρόπο ενημέρωσή τους για θέματα πολιτισμού

²⁶ Από όλα (4 απαντήσεις), από βιβλία (1 απάντηση), από ραδιόφωνο (1 απάντηση)

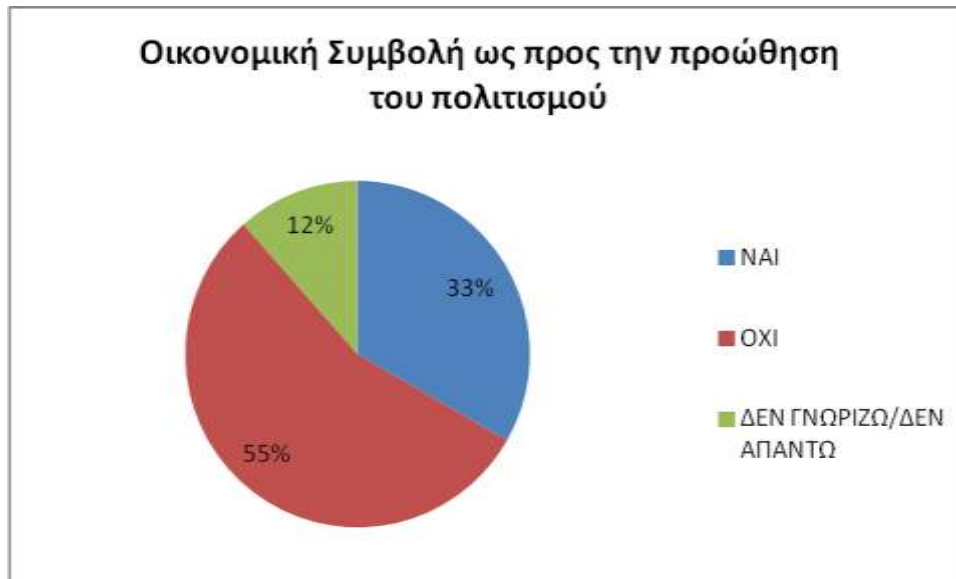
Όπως σωστά υποθέσαμε, το internet αποτελεί τη βασική πηγή ενημέρωσης με ποσοστό 38%, ακολουθούν οι εφημερίδες, που αποτελούν και φτηνό μέσο ενημέρωσης, με ποσοστό 22%, τρίτη έρχεται η ενημέρωση μέσω τηλεόρασης με ποσοστό 21%, τα περιοδικά και η ενημέρωση μέσω φίλων συγκεντρώνουν μόλις το ποσοστό του 7%, ενώ ένα 6% ανέφερε κάποιο άλλο τρόπο με τον οποίο ενημερώνεται, όπως για παράδειγμα το ραδιόφωνο. Με τη ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας σήμερα, είναι λογικό να προηγείται με διαφορά το internet.

Στη συνέχεια, θελήσαμε να μάθουμε το κατά πόσο οι πολίτες θα ήθελαν να συμβάλλουν οικονομικά στη προώθηση του πολιτισμού της περιοχής. Ο πιο κάτω πίνακας, περιλαμβάνει τα αποτελέσματα.

Πίνακας 12: Κατανομή των ερωτηθέντων ως προς την οικονομική συμβολή τους για την προώθηση του πολιτισμού

ΘΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΣΥΜΒΑΛΕΤΕ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΜΕ ΚΑΠΟΙΟΝ ΤΡΟΠΟ, ΟΠΩΣ ΦΙΛΟΣ ΕΝΟΣ ΜΟΥΣΕΙΟΥ Ή ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ, ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΕΛΗ, ΧΟΡΗΓΙΑ Ή ΚΑΤΙ ΑΛΛΟ;		
ΝΑΙ	29	37%
ΟΧΙ	48	49%
ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ/ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ	10	13%
	87	100%

Οι περισσότεροι πολίτες, φαίνεται να μην έχουν τη διάθεση ή την ικανότητα να συμμετέχουν οικονομικά στη προσπάθεια. Διαγραμματικά:

Διάγραμμα 12: Κατανομή των ερωτηθέντων ως προς την οικονομική συμβολή τους για την προώθηση του πολιτισμού

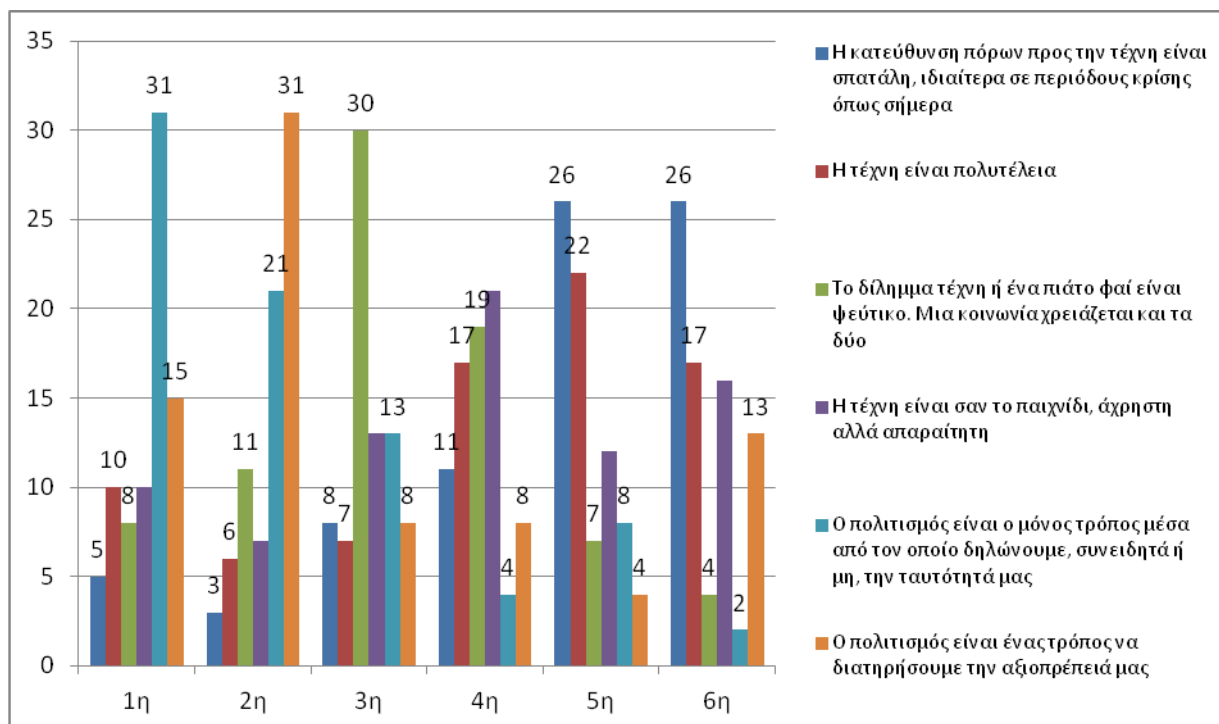
Το 55% των πολιτών, δεν θα έμπαινε στη διαδικασία να ξοδέψει χρήματα στη προσπάθεια της πολιτιστικής αναβάθμισης. Στις μέρες μας, εν μέσω οικονομικής κρίσης, οι πολίτες θεωρούν ότι πρώτη προτεραιότητα πρέπει να είναι η κάλυψη των βασικών αναγκών- στέγης, τροφής, ένδυσης- περιορίζοντας οποιαδήποτε άλλη οικονομική κίνηση. Το 33% που δήλωσε ότι θα βοηθούσε οικονομικά, προφανώς αποτελείται από πολίτες με οικονομική άνεση, ενώ το υπόλοιπο 12% δήλωσε ότι δεν ήταν σε θέση να απαντήσει.

Ενδιαφέρουσες ήταν οι απαντήσεις που λάβαμε, σχετικά με το κατά πόσο συμφωνούν οι πολίτες με κάποιες γνώμες που τους αναφέραμε και οι οποίες δίνονται στο παρακάτω πίνακα με τα αντίστοιχα αποτελέσματα.

Πίνακας 13: Κατανομή των ερωτηθέντων ως προς τις γνώμες για τον πολιτισμό που συμφωνούν περισσότερο

ΜΕ ΠΟΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΓΝΩΜΕΣ ΣΥΜΦΩΝΕΙΤΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ;	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ					
	1η	2η	3η	4η	5η	6η
Η κατεύθυνση πόρων προς την τέχνη είναι σπατάλη, ιδιαίτερα σε περιόδους κρίσης όπως σήμερα	5	3	8	11	26	26
Η τέχνη είναι πολυτέλεια	10	6	7	17	22	17
Το δίλημμα τέχνη ή ένα πιάτο φαί είναι ψεύτικο. Μια κοινωνία χρειάζεται και τα δύο	8	11	30	19	7	4
Η τέχνη είναι σαν το παιχνίδι, άχρηστη αλλά απαραίτητη	10	7	13	21	12	16
Ο πολιτισμός είναι ο μόνος τρόπος μέσα από τον οποίο δηλώνουμε, συνειδητά ή μη, την ταυτότητά μας	31	21	13	4	8	2
Ο πολιτισμός είναι ένας τρόπος να διατηρήσουμε την αξιοπρέπειά μας	15	31	8	8	4	13

Όπως φαίνεται, οι απόψεις είχαν ως θέμα τη τέχνη και το πολιτισμό γενικότερα. Στο διάγραμμα, φαίνεται η τάση των απαντήσεων.

Διάγραμμα 13 Κατανομή των ερωτηθέντων ως προς τις γνώμες για τον πολιτισμό που συμφωνούν περισσότερο

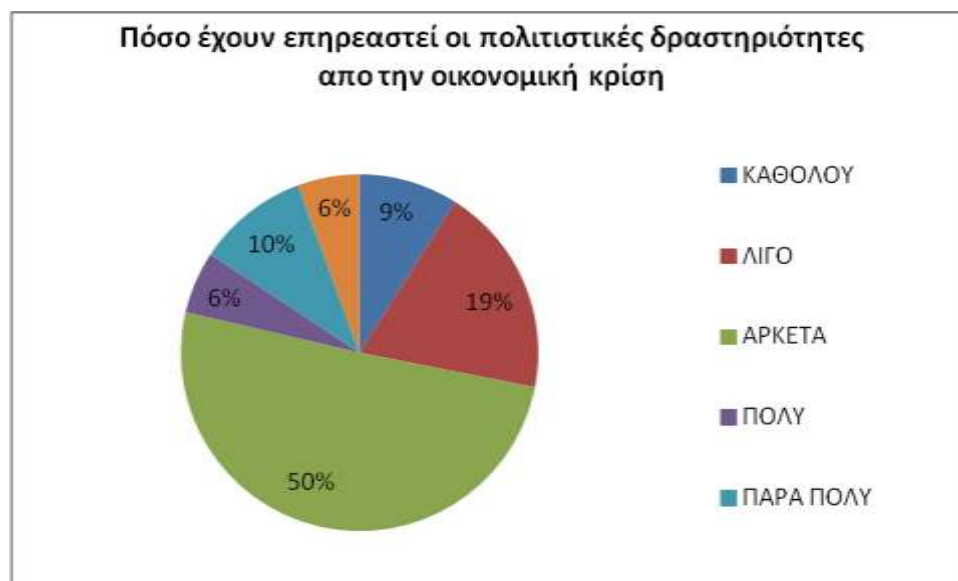
Με την άποψη ότι στις μέρες μας η κατεύθυνση πόρων προς τη τέχνη είναι σπατάλη, δείχνουν να συμφωνούν οι πολίτες μιας και κατέταξαν τη κίνηση αυτή στις τελευταίες προτεραιότητές τους. Προφανώς, προτιμούν να εξασφαλίσουν πρωτίστως τις βασικές συνθήκες διαβίωσης και μετά, ίσως, να δαπανήσουν χρήματα για τη τέχνη. Το ίδιο συμβαίνει με την άποψη ότι η τέχνη είναι πολυτέλεια, που και πάλι βρίσκει σύμφωνους τους πολίτες της περιοχής. Η άποψη ότι η τέχνη και το φαγητό είναι εξίσου σημαντικά για τη κοινωνία, δείχνει να προβληματίσει τους ερωτηθέντες μιας και κατέταξαν στη μέση των προτεραιοτήτων τους τη δήλωση αυτή. Η επόμενη δήλωση ανέφερε ότι η τέχνη είναι άχρηστη αλλά απαραίτητη όπως και το παιχνίδι κι οι πολίτες κατέταξαν ως τέταρτη στη κλίμακα των έξι τη προτεραιότητα αυτή. Απολύτως σύμφωνους πλειοψηφικά βρίσκει τους πολίτες η δήλωση ότι μέσω του πολιτισμού είμαστε σε θέση να δηλώσουμε τη ταυτότητα μας, όπου τη κατέταξαν και στη κορυφή των προτεραιοτήτων τους ενώ η τελευταία άποψη ότι μέσω του πολιτισμού είμαστε σε θέση να διατηρήσουμε την αξιοπρέπεια μας είναι εξίσου ψηλά, στη θέση της δεύτερης προτεραιότητας.

Η επόμενη ερώτηση είχε πιο συγκεκριμένο χαρακτήρα και είχε να κάνει με το κατά πόσο πιστεύουν οι πολίτες ότι έχει επηρεαστεί η περιοχή του Δήμου Σουλίου στον πολιτιστικό τομέα, από την οικονομική κρίση. Δίνεται ο πίνακας με τα αποτελέσματα που λάβαμε:

Πίνακας 14: Βαθμός κατά τον οποίο έχουν επηρεαστεί οι πολιτιστικές δραστηριότητες λόγω της οικονομικής κρίσης

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΕΧΟΥΝ ΕΠΗΡΕΑΣΤΕΙ ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ;		
ΚΑΘΟΛΟΥ	8	11%
ΛΙΓΟ	17	21%
ΑΡΚΕΤΑ	45	43%
ΠΟΛΥ	5	7%
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	9	12%
ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ/ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ	5	7%
	89	100%

Οι απαντήσεις χωρίζονται σε 6 κατηγορίες που φαίνονται και στο παρακάτω διάγραμμα:

Διάγραμμα 14 Βαθμός κατά τον οποίο έχουν επηρεαστεί οι πολιτιστικές δραστηριότητες λόγω της οικονομικής κρίσης

Το μεγαλύτερο ποσοστό, 50%, απάντησε ότι οι πολιτιστικές δραστηριότητες του δήμου έχουν περιοριστεί αρκετά. Μάλλον σ αυτή τη κατηγορία, ανήκουν οι κάτοικοι που συμμετείχαν στο παρελθόν ενεργά στις πολιτιστικές εκδηλώσεις και άρα ξέρουν άμεσα ότι αυτές έχουν περιοριστεί. Το 19%, θεωρεί ότι η πολιτιστική δραστηριότητα έχει επηρεαστεί λίγο, ενώ ένα 6% θεωρεί ότι αυτό έχει συμβεί σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό. Το 9% δε βλέπει κάποια αλλαγή, γιατί μπορεί να έχει την ίδια οικονομική δυνατότητα με το παρελθόν και να είναι σε θέση να καλύπτει τις όποιες πολιτιστικές ανάγκες στο δήμο με άλλους τρόπους. Τέλος, με 7% εμφανίζονται οι κατηγορίες που θεωρούν ότι ο δήμος έχει ζημιωθεί πολύ από την οικονομική κρίση καθώς κι αυτοί που δεν ήταν σε θέση να απαντήσουν στο ερώτημα.

Στη συνέχεια, ζητήσαμε από τους πολίτες που συμμετείχαν στην έρευνα να απαντήσουν στο αν θεωρούν ότι η σημερινή οικονομική κρίση θα έχει αρνητικές συνέπειες στο χώρο της τέχνης και του πολιτισμού. Ο σχετικός πίνακας με τα αποτελέσματα είναι ο παρακάτω:

Πίνακας 15: Βαθμός συνεπειών στον χώρο της τέχνης και του πολιτισμού λόγω της οικονομικής κρίσης

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΣΤΗ ΧΩΡΑΣ ΜΑΣ ΘΑ ΕΧΕΙ ΟΔΥΝΗΡΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ;		
ΚΑΘΟΛΟΥ	4	5%
ΛΙΓΟ	12	16%
ΑΡΚΕΤΑ	42	40%
ΠΟΛΥ	11	15%
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	14	19%
ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ/ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ	4	5%
	87	100%

Οι περισσότεροι συμμετέχοντες, με ποσοστό 42%, απάντησαν ότι η οικονομική κρίση θα επηρεάσει αρκετά αρνητικά τον τομέα που εξετάζουμε. Στο πιο

κάτω διάγραμμα, φαίνεται το μερίδιο που κατέλαβε η κάθε κατηγορία απαντήσεων στο ερώτημα.

Διάγραμμα 15: Βαθμός συνεπειών στον χώρο της τέχνης και του πολιτισμού λόγω της οικονομικής κρίσης

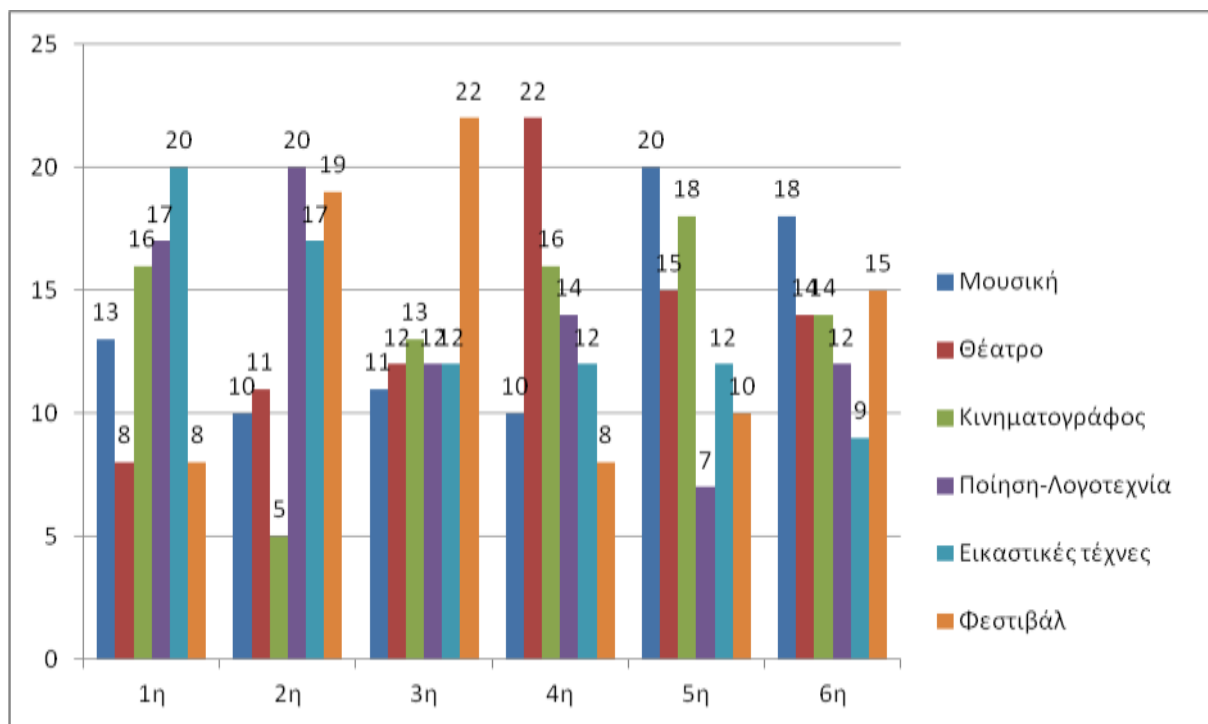
Δεύτερη, με ποσοστό 19%, έρχεται η άποψη ότι η κρίση θα επηρεάσει πάρα πολύ τον πολιτιστικό τομέα της περιοχής, ακολουθεί η άποψη ότι αυτό θα γίνει σε μικρό βαθμό, με ποσοστό 14%, ενώ ένα 16% πιστεύει ότι η κρίση θα μειώσει πολύ το ενδιαφέρον για τα πολιτιστικά. Με μικρό ποσοστό, 4%, απαντούν αυτοί που θεωρούν ότι η οικονομική κρίση δεν θα επηρεάσει καθόλου τους τομείς της τέχνης και του πολιτισμού, ενώ με ίδιο ποσοστό εμφανίζονται οι πολίτες που δε ξέρουν τι να απαντήσουν για το θέμα.

Έπειτα, ζητήθηκε μεγαλύτερη λεπτομέρεια στις απαντήσεις και συγκεκριμένα σε ποιούς τομείς θεωρούν οι πολίτες ότι θα υπάρξει η μεγαλύτερη αρνητική επίπτωση, λόγω της οικονομικής κρίσης. Στο πιο κάτω πίνακα, μπορείτε να δείτε τις απαντήσεις που λάβαμε.

Πίνακας 16: Κατανομή των τομέων του πολιτισμού ως προς τα αποτελέσματα της οικονομικής κρίσης

ΣΕ ΠΟΙΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΕΙΝΑΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΟΡΑΤΑ ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ;	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ					
	1 ^η	2 ^η	3 ^η	4 ^η	5 ^η	6 ^η
Μουσική	13	10	11	10	20	18
Θέατρο	8	11	12	22	15	14
Κινηματογράφος	16	5	13	16	18	14
Ποίηση-Λογοτεχνία	17	20	12	14	7	12
Εικαστικές τέχνες	20	17	12	12	12	9
Φεστιβάλ	8	19	22	8	10	15

Οι απαντήσεις αφορούσαν 6 τομείς του πολιτισμού. Αυτών της μουσικής, του θεάτρου, του κινηματογράφου, της ποίησης και της λογοτεχνίας, των εικαστικών τεχνών και των φεστιβάλ. Το αντίστοιχο διάγραμμα, έχει ως εξής:

Διάγραμμα 16: Κατανομή των τομέων του πολιτισμού ως προς τα αποτελέσματα της οικονομικής κρίσης

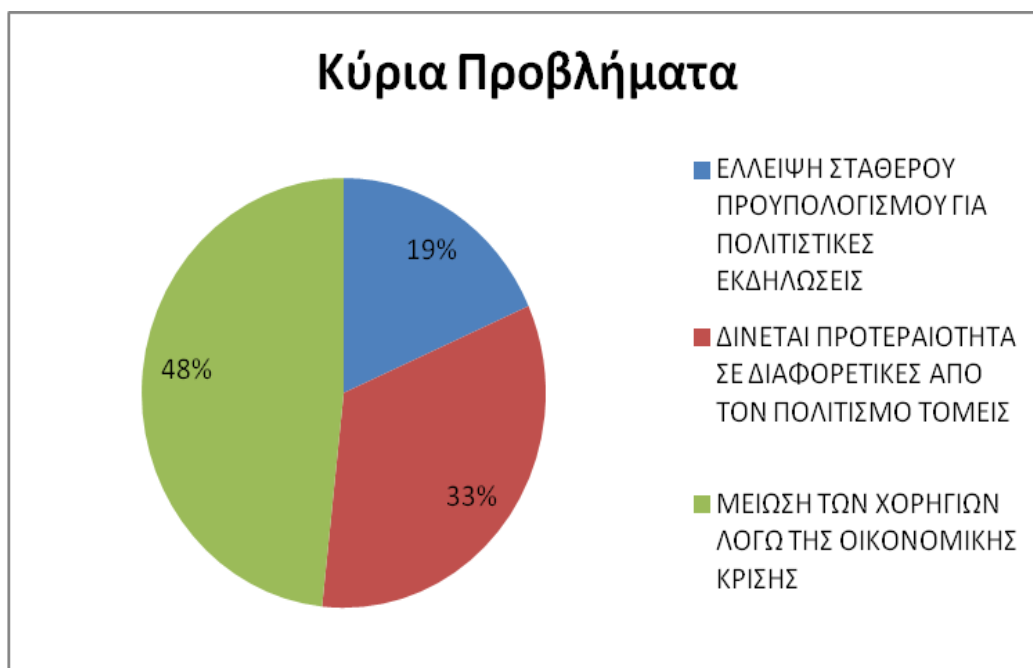
Από τις απαντήσεις, φαίνεται ότι το μεγαλύτερο πλήγμα θεωρούν ότι θα δεχτούν οι εικαστικές τέχνες, στη δεύτερη θέση εμφανίζεται η ποίηση και η λογοτεχνία και στη τρίτη δυσμενή θέση έρχεται ο κινηματογράφος. Ακολουθεί η μουσική και τέλος το θέατρο και τα φεστιβάλ, που εμφανίζονται στα ίδια επίπεδα.

Παρακάτω, ζητήσαμε να μας πουν ποιά θεωρούν ότι είναι τα κύρια προβλήματα του δήμου, αναφορικά με την πολιτιστική πολιτική. Οι απαντήσεις χωρίζονται σε 3 κατηγορίες, οι οποίες φαίνονται στο πιο κάτω πίνακα.

Πίνακας 17: Κατανομή των κυριότερων προβλημάτων για την πολιτιστική πολιτική στο Δήμο

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΚΥΡΙΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟ;		
ΕΛΛΕΙΨΗ ΣΤΑΘΕΡΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ	16	19%
ΔΙΝΕΤΑΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΕΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΤΟΜΕΙΣ	29	33%
ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΧΟΡΗΓΙΩΝ ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ	42	48%
	87	100%

Φαίνεται, ότι το σοβαρότερο πρόβλημα είναι η μείωση των χορηγιών. Διαγραμματικά, έχουμε τη πιο κάτω εικόνα:

Διάγραμμα 17: Κατανομή των κυριότερων προβλημάτων για την πολιτιστική πολιτική στο Δήμο

Η έλλειψη χορηγιών, λοιπόν, αποτελεί το 48% των απόψεων, ακολουθεί με 33% η άποψη ότι δίνεται μεγαλύτερο βάρος από το δήμο Σουλίου σε άλλους τομείς δραστηριότητας- όπως για παράδειγμα στη καθαριότητα- και άρα μένει πίσω το πολιτιστικό κομμάτι, ενώ ένα 19% θεωρεί ότι δεν υπάρχει σταθερός προϋπολογισμός για τις πολιτιστικές εκδηλώσεις και άρα αυτές δεν μπορούν να συντηρηθούν.

Στο ερώτημα που προέκυψε για το τι πρέπει να γίνει, λοιπόν, για να βελτιωθεί ο πολιτιστικός τομέας του δήμου Σουλίου, οι απαντήσεις που δόθηκαν φαίνονται στο πιο κάτω πίνακα.

Πίνακας 18: Κατανομή των παραγόντων που πρέπει να προσέξει η τοπική αυτοδιοίκηση για την βελτίωση της πολιτιστικής της δραστηριότητας

ΠΟΙΟΥΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΓΝΩΜΗ ΣΑΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΡΟΣΕΞΕΙ Η ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ;		
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΦΟΡΕΩΝ	30	33%
ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	19	21%
ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ	30	33%
ΑΥΞΗΣΗ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ	9	10%
ΆΛΛΟ (Προσδιορίστε)²⁷	4	4%
	92	100%

Το διάγραμμα, μας δίνει ξεκάθαρη εικόνα:

²⁷ 1. Όλα τα παραπάνω
2. Συνδυασμός παραγόντων
3. Πιστεύω ανθρώπους με όραμα και διάθεση να προσφέρουν
4. Οι πολιτιστικοί χώροι να μην είναι ιδιοκτησία κανενός

Διάγραμμα 18: Κατανομή των παραγόντων που πρέπει να προσέξει η τοπική αυτοδιοίκηση για την βελτίωση της πολιτιστικής της δραστηριότητας

Οι ερωτηθέντες, θεωρούν εξίσου σημαντική τη ποιοτική βελτίωση των πολιτιστικών εκδηλώσεων και την οικονομική ενίσχυση από τους φορείς, δίνοντας το ίδιο ποσοστό, δηλαδή 33%. Σαν δεύτερη σημαντική ενέργεια θεωρούν την ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού που θα απασχοληθεί σ αυτό το τομέα, ακολουθεί η άποψη ότι πρέπει να αυξηθούν σε αριθμό και συχνότητα οι πολιτιστικές εκδηλώσεις, ενώ ένα 4% προσδιόρισε κάποιο άλλο τρόπο.

Παρακάτω, θέσαμε το ερώτημα αναφορικά με το τι χρειάζεται για να πετύχει μια οργανωμένη προσπάθεια για την πολιτιστική ανάπτυξη της περιοχής. Οι απαντήσεις ποικίλουν και είναι οι παρακάτω:

Πίνακας 19: Οργανωμένη προσπάθεια για την πολιτιστική ανάπτυξη της περιοχής

ΤΙ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΓΙΑ ΝΑ ΠΕΤΥΧΕΙ ΜΙΑ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ;		
Προσιτές εκδηλώσεις	9	5%
Συνεργασία όλων των φορέων	21	11%
Εκδηλώσεις για παιδιά	6	3%
Ενίσχυση ανθρώπινου δυναμικού	7	4%
Αγάπη για την Ελλάδα	29	15%
Να υπάρχει όραμα	13	7%
Οικονομική ενίσχυση	22	11%
Αλλαγή όλου του προσωπικού	28	14%
Όχι κομματικές εκδηλώσεις	21	11%
Σωστή οικονομική διαχείριση	19	10%
Ενημέρωση των πολιτών	14	7%
ΔΞ/ΔΑ	9	5%
	198	100%

Το διάγραμμα, μας δείχνει τις επιλογές των απαντήσεων.

Διάγραμμα 19: Οργανωμένη προσπάθεια για την πολιτιστική ανάπτυξη της περιοχής

Αρχικά, με ποσοστό 15%, θεωρούν ότι όλοι οι συμμετέχοντες πρέπει να έχουν αγάπη για την Ελλάδα, προκειμένου να πετύχει η προσπάθεια. Σε δεύτερη θέση, με ποσοστό 14%, έρχεται η αλλαγή του προσωπικού, ενώ με ίδιο ποσοστό, 11%, ακολουθούν η οικονομική ενίσχυση, η συνεργασία όλων των φορέων προς αυτή τη κατεύθυνση καθώς και η έλλειψη κομματικών εκδηλώσεων. 10% συγκεντρώνει η σωστή οικονομική διαχείριση και 7% η άποψη να υπάρχει σωστή ενημέρωση των πολιτών καθώς και το να υπάρχει κοινό όραμα. Ποσοστό 5% επιθυμεί προσιτές εκδηλώσεις. Η ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού φαίνεται να απασχολεί ένα 4% από τους ερωτηθέντες, ενώ ένα 3% επιθυμεί εκδηλώσεις στο δήμο που να αφορούν τα παιδιά. Μικρό ποσοστό, 5%, δεν ήταν σε θέση να προτείνει κάτι.

Τελευταίο σαν ερώτημα, τέθηκε το κατά πόσο θεωρούν υπεύθυνους τους πνευματικούς ανθρώπους αυτής της χώρας απέναντι στους απλούς πολίτες σε αυτές τις δύσκολες συνθήκες που βιώνουμε, λόγω της οικονομικής κρίσης. Οι βασικές

κατηγορίες απαντήσεων, χωρίζονται σε 6 και τις βλέπουμε αναλυτικά στο πίνακα και παραστατικά στο διάγραμμα που ακολουθεί.

**ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΧΡΕΟΣ ΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ
ΜΑΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟΥΣ ΑΠΛΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ ΣΕ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΔΥΣΚΟΛΕΣ
ΚΑΙ ΠΟΛΥΠΛΟΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ;**

Να εντοπίσουν το πραγματικό νόημα της καθημερινότητας	23	12%
Να είναι δίπλα στο πολίτη	40	21%
Αυστηρή κριτική στους πολιτικούς	38	20%
Να είναι πρότυπα	24	13%
Αφύπνιση συνειδήσεων	56	30%
ΔΕ/ΔΑ	8	4%
	189	100%

Χρέος των πνευματικών ανθρώπων, η αφύπνιση των συνειδήσεων, με ποσοστό 30%, με ποσοστό απαντήσεων 20%, θεωρούν την αυστηρή κριτική απέναντι στους πολιτικούς τους οποίους κατηγορούν και ως υπεύθυνους για τη σημερινή κατάσταση. με ποσοστό 21%, ακολουθεί η άποψη ότι οι πνευματικοί άνθρωποι θα πρέπει να είναι δίπλα στο πολίτη, στην ιεραρχία, με ποσοστό 13%, εμφανίζεται το ότι οι πνευματικοί άνθρωποι πρέπει να αποτελούν πρότυπα για τους απλούς πολίτες, ενώ ένα 12% τους

θεωρεί αρμόδιους για να εντοπίσουν το πραγματικό νόημα της καθημερινότητας. Κι εδώ, ένα μικρό ποσοστό 4%, δεν ήταν σε θέση να απαντήσει.

Συμπεράσματα – Προτάσεις

Συμπεράσματα – Προτάσεις

Το φαινόμενο της οικονομικής κρίσης αποτελεί γεγονός και αφορά την παγκόσμια οικονομία, καθώς η χρηματοπιστωτική κρίση επεκτάθηκε ταχύτατα στις αναπτυγμένες χώρες και στη συνέχεια σε ολόκληρο τον κόσμο, με δραματικές επιπτώσεις στο τραπεζικό σύστημα και την πραγματική οικονομία.

Φυσικά από την οικονομική αυτή κατάσταση δεν θα μπορούσε να μείνει ανεπηρέαστο το κομμάτι του πολιτισμού. Όπως αναφέρουν και οι Χαμπούρη - Ιωαννίδου, (2002:17), η «Πολιτιστική Πολιτική είναι ένα σύστημα σκοπών, μέσων και φορέων που συνδυάζονται σ' ένα πρόγραμμα για να επιτύχουν τη γνώση, ενίσχυση και διάδοση του πολιτιστικού φαινομένου, μιας κοινότητας για μια δεδομένη χρονική περίοδο»

Όμως για να υπάρξει πολιτιστική πολιτική είναι να υπάρχει ένα στρατηγικό πλάνο, με συγκεκριμένη στόχευση, σχεδιασμό και πρόγραμμα. Από την μελέτη που πραγματοποιήσαμε φαίνεται ότι ο Καλλικρατικός Δήμος Σουλίου έχει 'επενδύσει' στο κομμάτι του πολιτισμού μέσω μιας στρατηγικής στο πλαίσιο λειτουργίας ενός οργανισμού και έχει διατυπώσει ξεκάθαρα και με ακρίβεια τους αντικειμενικούς στόχους και τις πολιτικές του, παρέχεται ο συνδεδετικός κρίκος μεταξύ της αποστολής, του συνόλου των αξιών που διέπουν τον οργανισμό, των διαθέσιμων πόρων του και του εξωτερικού του περιβάλλοντος (swot ανάλυση).

Αδύναμο στοιχείο της πολιτιστικής πολιτικής του Καλλικρατικού Δήμου Σουλίου αποτελεί ότι ο τομέας του πολιτισμού είναι κατακερματισμένος σε διάφορες υπηρεσίες (ΝΠΔΔ και Δήμο), με αποτέλεσμα να μην υπάρχει ενιαίος προγραμματισμός ή συντονισμός ανθρώπων και πόρων για την ασκούμενη πολιτική. Για την αντιμετώπιση τέτοιου είδους δυσλειτουργιών, θεωρείται σκόπιμο να υπάρξει

μια αναδιάρθρωση υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων, έτσι ώστε η διαμόρφωση της πολιτιστικής πολιτικής του Δήμου να ασκείται από έναν φορέα.

Επιπλέον, καίριας σημασίας είναι η διάχυση των πολιτιστικών υποδομών, εκδηλώσεων και λειτουργιών σε όλο το Δήμο και όχι μόνο στο κέντρο. Θεωρείται σκόπιμο να δημιουργηθεί ένα πλέγμα πολιτισμού, σε όλα τα σημεία της πόλης, είτε με αξιοποίηση των εγκαταλελειμμένων παλιά σχολεία σε όλες τις τοπικές κοινότητες. Ο πολιτισμός θα πρέπει να είναι μέσα στην καθημερινότητα των πολιτών και όχι να τον αναζητούν.

Υπό το πρίσμα μιας ολιστικής προσέγγισης και δεδομένου ότι η πολιτιστική ανάπτυξη δεν σχετίζεται αποκλειστικά με πολιτιστικές δράσεις και πρωτοβουλίες, αλλά συμπεριλαμβάνει ένα σύνολο παρεμβάσεων στο οικονομικό, κοινωνικό και φυσικό περιβάλλον, απαιτείται, από πλευράς δημοτικής αρχής, ένας συνολικός σχεδιασμός παρεμβάσεων, οι οποίες θα διαπνέονται από τους στόχους της βιώσιμης ανάπτυξης.

SWOT Ανάλυση Δήμου Σουλίου

Θέμα Τοπικής Ανάπτυξης: Πολιτισμός	
Προβλήματα	Δυνατότητες
<ul style="list-style-type: none">Μικρή έως καθόλου αξιοποίηση των πολιτιστικών πόρων και αρχαιολογικών χώρων, Έλλειψη προσβασιμότητας σε αρχαιολογικούς χώρουςΑνάγκη σωστής λειτουργίας των εγκαταστάσεων για πολιτιστικές δραστηριότητεςΈλλειψη χώρων πολυμεσικού πολιτιστικού περιεχομένουΈλλειψη ύπαρξης μουσείου	<ul style="list-style-type: none">Πλούσια πολιτιστική κληρονομιά – καθαρό φυσικό περιβάλλονΔημιουργία βοτανικού / θεματικών πάρκωνΔημιουργία Δημοτικής ΒιβλιοθήκηςΜόνιμα στελεχωμένα περίπτερα ενημέρωσηςΠροβολή του Δήμου μέσω οργανωμένης ιστοσελίδας στο Internet και ανάρτηση link σε

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αναξιοποίητα δημοτικά κτίρια με ιδιαίτερο πολιτιστικό ενδιαφέρον (Σχολείο Βούλγαρη Παραμυθιά) ▪ Έλλειψη ενδιαφέροντος από ιδιοκτήτες για την αξιοποίηση παλαιών κτισμάτων. ▪ Δεν υπάρχει φιλαρμονική στο Δήμο ▪ Μη ενασχόληση των νέων σε πολιτιστικές δράσεις 	<p>τουριστικούς ιστοτόπους εσωτερικού και εξωτερικού</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Εργαστήρια παραδοσιακών τεχνών και εκμάθησης παραδοσιακών οργάνων ▪ Οργάνωση και πολυδιάστατη λειτουργία του ΝΠΔΔ του Καλλικρατικού Δήμου Σουλίου με την συμμετοχή των πολιτιστικών φορέων της περιοχής ▪ Ενίσχυση των τοπικών πολιτιστικών συλλόγων για την ενεργή συμμετοχή τους στα πολιτιστικά δρώμενα ▪ Καθιέρωση εκδηλώσεων – θεσμών (river party, γιορτή Καλαμά, Παραμυθούπολη) ▪ Υπάρχει πλήθος αρχαίων μνημείων, βυζαντινών και νεώτερων και παρουσία αξιόλογου δικτύου πολιτισμικής και ιστορικής κληρονομιάς ▪ Εξειδικευμένη αποκτηθείσα εμπειρία στο Δήμο σχετικά με την οργάνωση και υποστήριξη πολιτιστικών εκδηλώσεων
Κίνδυνοι	Ευκαιρίες
<ul style="list-style-type: none"> • Έλλειψη χρηματοδοτικών προγραμμάτων • Εγκατάλειψη παραδοσιακών οικισμών, ανεπαρκείς μέτρα 	<ul style="list-style-type: none"> • Ύπαρξη μελετών για αποκατάσταση πολιτιστικών μνημείων • Ύπαρξη μελετών για αξιοποίηση –

προστασίας (π.χ. Παραμυθιά, Σούλι)	ανάδειξη παραδοσιακών – ιστορικών οικισμών <ul style="list-style-type: none">• Αξιοποίηση πολιτιστικού κέντρου• Διακρατικά προγράμματα προβολής πολιτιστικής κουλτούρας και πολύπολιτισμικότητας• Ψηφιακή Σύγκληση
------------------------------------	--

ΚΡΙΣΙΜΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

- Ο Δήμος δεν έχει την αρμοδιότητα, ούτε τους επαρκείς πόρους για να παρέμβει συνολικά στη διάσωση και αξιοποίηση του πλούσιου πολιτιστικού αποθέματος
- Η επιβεβλημένη αναβάθμιση στους θεσμούς καθώς και στις εν γένει πολιτιστικές δραστηριότητες
- Η συνέχιση και ανάπτυξη συνεργασιών με τοπικούς πολιτιστικούς φορείς
- Σχεδιασμός δράσεων προβολής και ανάδειξης του πολιτιστικού πλεονεκτήματος
- Συνέχιση και προγραμματισμός πολιτιστικών δράσεων
- Σύνδεση αρχαιολογικών χώρων
- Αξιοποίηση πολιτιστικής κληρονομιάς (Παραμυθιά, Ελέα, Οσδίνα)
- Αξιοποίηση της ιστορικής περιοχής του Σουλίου
- Προώθηση του Πολιτισμού
- Αξιοποίηση εκπολιτιστικού κέντρου Κρυσταλλοπηγής

Προτάσεις Πολιτιστικής Ανάπτυξης

- Δημιουργία Συγκεκριμένης πολιτιστικής ταυτότητας του Δήμου
- Μελέτες για την προστασία – ανάδειξη – συντήρηση πολιτιστικής κληρονομιάς

- Αναβάθμιση – αξιοποίηση των πολιτιστικών υποδομών (Εκπολιτιστικό Κέντρο Κρυσταλλοπηγής)
- Αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς (Υπάρχει πλήθος αρχαίων μνημείων, βυζαντινών και νεότερων και παρουσία αξιόλογου δικτύου πολιτισμικής και ιστορικής κληρονομιάς)
- Εξασφάλιση προσβασιμότητας, επισκεψιμότητας και προβολής χώρων πολιτισμού
- Ανάδειξη – αναστήλωση σε μύλους – βρύσες – πετρόκτιστα - γέφυρες
- Προώθηση συνεργασίας με όλους του εμπλεκόμενους φορείς (Εφορείες Αρχαιοτήτων, Ιστορικό Αρχείο, Μητρόπολη κλπ)
- Δημιουργία θεματικών πάρκων
- Δημιουργία Δημοτικής Βιβλιοθήκης
- Υποστήριξη και αναβάθμιση των υπαρχόντων μουσείων
- Μόνιμα στελεχωμένα περίπτερα ενημέρωσης
- Προβολή του Δήμου μέσω οργανωμένης ιστοσελίδας στο Internet και ανάρτηση link σε τουριστικούς ιστοτόπους εσωτερικού και εξωτερικού
- Εργαστήρια παραδοσιακών τεχνών και εκμάθησης παραδοσιακών οργάνων
- Οργάνωση και πολυδιάστατη λειτουργία του ΝΠΔΔ ‘ΑΡΩΓΗ’ του Καλλικρατικού Δήμου Σουλίου με την συμμετοχή των πολιτιστικών φορέων της περιοχής
- Ενίσχυση και συνεργασία με πολιτιστικούς και άλλους συλλόγους για την ενεργή συμμετοχή τους στα πολιτιστικά δρώμενα
- Ενίσχυση του εθελοντισμού στις πολιτιστικές δραστηριότητες
- Μελέτη για τις πολιτιστικές προτιμήσεις και ανάγκες των κατοίκων με σκοπό τη μελλοντική διαμόρφωση μιας συνεκτικής πολιτιστικής πολιτικής
- Καθιέρωση εκδηλώσεων – θεσμών με τοπική, περιφερειακή ή και εθνική εμβέλεια (π.χ river party, γιορτή Καλαμά, Παραμυθούπολη)
- Προγράμματα Αδελφοποίησης Δήμων
- Κατασκευή υπαίθριου θεάτρου

Βιβλιογραφία

Besculides A. Lee ME and PJ Mc Cormick (2002) Residents perception of the cultural benefits of tourism *Annals of tourism Research* Vol.17 No2

Bille, T. & Schulze, G. (2006) “Culture in Urban and regional development” στο Ginsburgh Victor, Throsby C. D., *Handbook of the economics of art and culture*, Elsevier North-Holland, Κεφ. 30, σσ. 1052-1074

Elias, N. (1997). Η Διαδικασία του Πολιτισμού. (Θ. Λουπασάκης, Μτφρ.) (2η εκδ.). Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Gartmen William (2001) Τουριστική Ανάπτυξη Αρχές, Διαδικασίες και Πολιτική ΕΛΛΗΝ Αθήνα

Haralamboboulos N and A.Pizan (1996) Perceived impacts of tourism Case of Samos *Annals of tourism Research* Vol23

<http://www.coe.int/en/web/portal/home>

Ηγουμενάκης Νίκος (1991) Τουριστική οικονομία τόμος Α Interbooks Αθήνα

Mennell, Stephen & Rundell, John (1998), *Classical Readings in Culture and Civilization*, Routledge

Osborne, Roger (2006), *Civilization: A New History of the Western World*, New York: Pegasus Books LLC

Ritchie BU and Inkari M (2006) Host community attitudes toward tourism development the case of the Lewis District, Southern England *International journal of tourism Research* Vol8

Roebuck, Kevin (2011), *Crowdfunding: High-Impact Strategies - What You Need to Know: Definitions, Adoptions, Impact, Benefits, Maturity, Vendors*,

www.unesco.org

Ακρίβος (2007) Τουρισμός: εισαγωγικές έννοιες, τουριστική συνείδηση, τουριστική συμπεριφορά Interbooks Αθήνα

Βασιλάτου-Θανοπούλου, Ε. (2001). Εισαγωγή στη Χρηματοοικονομική Λογιστική. Τεύχος Β΄, θεμελιώδεις Λογιστικές Έννοιες (4η εκδ.). Αθήνα: εκδόσεις Γ. Μπένου.

Βινιεράτου, Μ., Γεωργίου, Α., Γλύτση, Ε., Κιούκας, Α., Κοσκινά, Α., Μποσουλέγκα, Χ., Οικονόμου, Μ., Σκούρα, Β., Ταξοπούλου, Ι., Χαμπούρη-Ιωαννίδου, Α., (2003),

Πολιτιστική πολιτική και διοίκηση: Πολιτιστική διαχείριση. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Γκαντζιάς Γ., Ο Πολιτισμός στην Ψηφιο-Επικοινωνιακή Παγκοσμιοποίηση, Πολιτιστικές Δραστηριότητες Γενικό (δημόσιο) Συμφέρον και Νέες Τεχνολογίες, Πρακτικά 13ου Συνεδρίου Εφαρμογών Πληροφορικής και Επικοινωνιών, Θεσσαλονίκη, 4-6 Οκτωβρίου 2007

Γκαντζιάς, Γ. Κ., Κορρες, Γ. (2011), Οικονομία του πολιτισμού. Πολιτιστική οικονομία και χορηγίες: Οικονομική διαχείριση και ανάπτυξη πολιτισμικών μονάδων. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Κοκκώσης Χ-Τσάρτας Π (2001) Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και περιβάλλον τουρισμός και αναψυχή Κριτική Αθήνα

Κορρές, Γ. (2002). Οικονομία του Πολιτισμού. Τόμος Α. Οικονομική Διαχείριση. Πάτρα: ΕΑΠ.

Κορρές, Γ., (2002) *Οικονομία του Πολιτισμού, Τόμος Α', Οικονομική Διαχείριση*, Πάτρα: Ε.Α.Π.

Λογοθέτης Μιλτιάδης (1997) Τουρισμός και βιώσιμη ανάπτυξη Επιμελητήριο Δωδεκανήσων

Middleton and Hawkins (2004) Τουριστικό μάρκετινγκ για βιώσιμη ανάπτυξη Κριτική Αθήνα

Μπουραντάς, Δ., & Παπαλεξανδρή, Ν. (2003). Εισαγωγή στη Διοίκηση Επιχειρήσεων. Αθήνα: Εκδόσεις Ε. Μπένου.

Πασχαλίδης, Γ., (2002) «Η συμβολή του πολιτισμού στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη», στο Γρ. Πασχαλίδης, Αικ. Χαμπούρη – Ιωαννίδου, *Οι Διαστάσεις των Πολιτιστικών Φαινομένων, Τόμος Α', Εισαγωγή στον Πολιτισμό*, Πάτρα: Ε.Α.Π.

Τσακλάγκανος, Α. (2001). Εισαγωγή στην Οικονομική των Επιχειρήσεων. Θεσσαλονίκη: Εκδοτικός οίκος Αδελφών Κυριακίδη.

Νόμο 3525/2007, για την πολιτιστική χορηγία, ΦΕΚ Α 2007, αρ. φύλλου 16

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΤΕΙ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΕΟ - ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Με το παρόν ερωτηματολόγιο, σας καλώ να συμμετάσχετε στην έρευνα για την εκπόνηση της πτυχιακής μου εργασίας με τίτλο:

«Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΟΥΛΙΟΥ»

Η έρευνα έχει ως στόχο να απαντήσει σε μια σειρά από καίρια ερωτήματα που αφορούν όλους μας. Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και οποιαδήποτε πληροφορία παρέχουν οι ερωτώμενοι, έχει σκοπό αποκλειστικά και μόνο την εξυπηρέτηση της συγκεκριμένης έρευνας.

Ερευνήτρια σπουδάστρια: Κυριακή Τσίρα

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΦΩΤΟΥΛΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

1. ΦΥΛΟ ΑΝΔΡΑΣ ΓΥΝΑΙΚΑ

2. ΗΛΙΚΙΑ

18-25 26-35
36-45 46 – 55 45+

3. ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΑΠΟΦΟΙΤΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ/ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΑΠΟΦΟΙΤΟΣ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΤΥΧΙΟ ΙΕΚ (Δημόσιο/Ιδιωτικό) ΠΤΥΧΙΟ Α.Ε.Ι / Τ.Ε.Ι
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΔΙΠΛΩΜΑ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ

4. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΕΓΓΑΜΟΣ/ Η ΑΓΑΜΟΣ/Η ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΣ/Η

ΧΗΡΟΣ/Α ΣΥΜΒΙΩΣΗ

5. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ

ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΣ

ΦΟΙΤΗΤΗΣ/ΤΡΙΑ ΟΙΚΙΑΚΑ

ΑΓΡΟΤΗΣ ΑΝΕΡΓΟΣ

6. ΕΙΣΤΕ ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ;

ΝΑΙ ΟΧΙ

7. ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΠΟΨΗ ΣΑΣ Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ;

ΚΑΘΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΑ ΠΑΝΤΑ

ΟΙ ΤΕΧΝΕΣ ΔΕΝ ΞΕΡΩ/ ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ

ΑΛΛΟ(Προσδιορίστε).....

8. ΠΟΣΟ ΣΑΣ ΕΚΦΡΑΖΟΥΝ ΟΙ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ;

	Πολύ	Αρκετά	Όχι και τόσο	Καθόλου
ΜΟΥΣΙΚΗ	☐	☐	☐	☐

**Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΟΥΛΙΟΥ**

ΧΟΡΟΣ	☐	☐	☐	☐
ΘΕΑΤΡΟ	☐	☐	☐	☐
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ	☐	☐	☐	☐
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ	☐	☐	☐	☐
ΠΟΙΗΣΗ	☐	☐	☐	☐
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ	☐	☐	☐	☐
ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	☐	☐	☐	☐

9. ΠΟΣΟ ΣΥΧΝΑ ΠΕΡΙΠΟΥ

	Τουλάχιστον μία φορά το μήνα	Τουλάχιστον μία φορά το τρίμηνο	Τουλάχιστον μία φορά το εξάμηνο	Τουλάχιστον μία φορά το χρόνο	Σπανιότερα	Ποτέ ή Σχεδόν ποτέ
Βγαίνετε έξω για διασκέδαση	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Πηγαίνετε στο θέατρο;	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Πηγαίνετε στον κινηματογράφο;	☐	☐	☐	☐	☐	☐

**Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΟΥΛΙΟΥ**

Πηγαίνετε σε συναυλίες;	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Παρακολουθείτε χορευτικές παραστάσεις;	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Διαβάζετε βιβλία που δεν σχετίζονται με το επάγγελμα σας;	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Επισκέπτεσθε πινακοθήκες(γκαλερί) ή χώρους τέχνης;	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Επισκέπτεσθε μουσεία ή Αρχαιολογικούς χώρους;	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Επισκέπτεσθε μια δημόσια βιβλιοθήκη;	☐	☐	☐	☐	☐	☐

10. ΠΟΣΟ ΕΝΗΜΕΡΩΜΕΝΟΣ ΘΑ ΛΕΓΑΤΕ ΟΤΙ ΕΙΣΤΕ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ;

ΠΟΛΥ ΑΡΚΕΤΑ ΟΧΙ ΚΑΙ ΤΟΣΟ ΚΑΘΟΛΟΥ

11. ΑΠΟ ΠΟΥ ΕΝΗΜΕΡΩΝΕΣΤΕ ΣΥΝΗΘΩΣ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ;

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ/ΕΚΠΟΜΠΕΣ ΣΤΗΝ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ INTERNET
ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΦΙΛΟΥΣ/ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ
ΑΛΛΟ(Προσδιορίστε).....

12. ΤΑ ΧΡΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΞΟΔΕΥΕΤΕ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΕΧΝΗΣ ΕΙΝΑΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ Ή ΛΙΓΟΤΕΡΑ ΑΠΟ ΟΣΑ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΑΤΕ ΠΑΙΡΝΟΝΤΑΣ ΥΠ' ΟΨΗ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΛΛΕΣ ΣΑΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ;

ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΟΣΑ ΑΚΡΙΒΩΣ ΜΠΟΡΩ ΛΙΓΟΤΕΡΑ
ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ/ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ

13. ΘΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΣΥΜΒΑΛΕΤΕ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΜΕ ΚΑΠΟΙΟΝ ΤΡΟΠΟ, ΟΠΩΣ ΦΙΛΟΣ ΕΝΟΣ ΜΟΥΣΕΙΟΥ Ή ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ, ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΕΛΗ, ΧΟΡΗΓΙΑ Ή ΚΑΤΙ ΑΛΛΟ;

ΝΑΙ ΟΧΙ ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ/ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ

14. ΜΕ ΠΟΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΓΝΩΜΕΣ ΣΥΜΦΩΝΕΙΤΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ; (Δώστε αριθμηση προτεραιότητας από 1 έως 6)

Η κατεύθυνση πόρων προς την τέχνη είναι σπατάλη, ιδιαίτερα σε περιόδους κρίσης όπως σήμερα	
--	--

**Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΟΥΛΙΟΥ**

Η τέχνη είναι πολυτέλεια	
Το δίλημμα τέχνη ή ένα πιάτο φαί είναι ψεύτικο. Μια κοινωνία χρειάζεται και τα δύο	
Η τέχνη είναι σαν το παιχνίδι, άχρηστη αλλά απαραίτητη	
Ο πολιτισμός είναι ο μόνος τρόπος μέσα από τον οποίο δηλώνουμε, συνειδητά ή μη, την ταυτότητά μας	
Ο πολιτισμός είναι ένας τρόπος να διατηρήσουμε την αξιοπρέπειά μας	

15. ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΕΧΟΥΝ ΕΠΗΡΕΑΣΤΕΙ ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ;

ΚΑΘΟΛΟΥ ΛΙΓΟ ΑΡΚΕΤΑ
ΠΟΛΥ ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ/ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ

16. Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΣΤΗ ΧΩΡΑΣ ΜΑΣ ΘΑ ΕΧΕΙ ΟΔΥΝΗΡΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ;

ΚΑΘΟΛΟΥ ΛΙΓΟ ΑΡΚΕΤΑ
ΠΟΛΥ ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ/ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ

17. ΣΕ ΠΟΙΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΕΙΝΑΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΟΡΑΤΑ ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ;

(Δώστε αρίθμηση προτεραιότητας από 1 έως 6)

Μουσική	
Θέατρο	
Κινηματογράφος	
Ποίηση-Λογοτεχνία	

Εικαστικές τέχνες	
Φεστιβάλ	

18. ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΚΥΡΙΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟ;

ΕΛΛΕΨΗ ΣΤΑΘΕΡΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΔΙΝΕΤΑΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΕΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΤΟΜΕΙΣ

ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΧΟΡΗΓΙΩΝ ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

19. ΠΟΙΟΥΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΓΝΩΜΗ ΣΑΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΡΟΣΕΞΕΙ Η ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ;

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΦΟΡΕΩΝ

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

ΑΥΞΗΣΗ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

ΑΛΛΟ(Προσδιορίστε).....

20.ΤΙ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΓΙΑ ΝΑ ΠΕΤΥΧΕΙ ΜΙΑ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ;

.....
.....
.....

Ευχαριστώ πολύ

